

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Vývoj zdanění příjmů zaměstnanců v České republice v letech 2007 – 2012

The Development of Income of the Employees Taxation in the Czech Republic
from 2007 to 2012

Student: Vendula Žďárková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michal Krajňák

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví

Zadání bakalářské práce

Student: **Vendula Žďárková**

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně

Specializace: 00 Účetnictví a daně

Téma: **Vývoj zdanění příjmů zaměstnanců v České republice v letech 2007 – 2012**
The Development of Income of the Employees Taxation in the Czech Republic from 2007 to 2012

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Klasifikace a význam daní
 3. Vývoj legislativní úpravy v letech 2007 - 2011
 4. Analýza daňové zátěže se zaměřením na lineární a progresivní sazby daně
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní 2010*. 20. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 510 s. ISBN 978-80-7263-574-0.
- VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2010*. 13. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 448 s. ISBN 978-80-247-3347-0.
- VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2010*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 216 s. ISBN 978-80-247-3426-2.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Michal Krajňák**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 30. 4. 2012

Podpis studenta

Obsah

1	Úvod	5
2	Klasifikace a význam daní	6
2.1	Daňová soustava České republiky	6
2.1.1	Požadavky na koncepci daňové soustavy ČR	6
2.1.2	Vztah daňové soustavy a státního rozpočtu	6
2.1.3	Funkce daňové soustavy	7
2.1.4	Struktura daňové soustavy ČR	7
2.1.5	Základní pojmy daňové soustavy	8
2.2	Daň z příjmů fyzických osob	9
2.2.1	Poplatníci daně z příjmů fyzických osob	9
2.2.2	Předmět daně z příjmů fyzických osob	9
2.2.3	Osvobození od daně	10
2.2.4	Základ daně	11
2.3	Daň z příjmů - ze závislé činnosti a funkčních požitků	12
2.3.1	Příjmy ze závislé činnosti	12
2.3.2	Příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně	14
2.3.3	Osvobození od daně	15
2.3.4	Funkční požitky	17
2.3.5	Nezdanitelná část základu daně	17
2.3.6	Sazba daně	18
2.3.7	Sleva na dani	19
2.3.8	Daňové zvýhodnění	20
2.3.9	Zdanění příjmů srážkou nebo zálohou	21
2.3.10	Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob	22
2.4	Sociální a zdravotní pojištění ve vazbě na zdanění fyzických osob	23
2.4.1	Pojistné na sociální zabezpečení	23
2.4.2	Zdravotní pojištění	25
2.4.3	Zvláštní případy sociálního a zdravotního pojištění	28
2.5	Způsoby zdanění zaměstnanců	28
2.5.1	Zaměstnanec podepsal prohlášení k dani	30
2.5.2	Zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani a má příjem do 5 000 Kč	30

2.5.3	Zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani a má příjem nad 5 000 Kč.....	30
3	Vývoj legislativní úpravy v letech 2007 – 2011	31
3.1	Změny v roce 2007.....	31
3.2	Změny v roce 2008.....	32
3.3	Změny v roce 2009.....	35
3.4	Změny v roce 2010.....	36
3.5	Změny v roce 2011.....	38
3.6	Daňová reforma.....	40
4	Analýza daňové zátěže se zaměřením na lineární a progresivní sazby daně	42
4.1	Měsíční zúčtování zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti	42
4.2	Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 12% sazby daně v roce 2007	42
4.3	Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 19% sazby daně v roce 2007	44
4.4	Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 25 % sazby daně v roce 2007	46
4.5	Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 32% sazby daně v roce 2007	48
4.6	Vyhodnocení analýzy daňové zátěže	50
4.7	Výsledné vyhodnocení daňové zátěže dle ročního zúčtování.....	50
5	Závěr.....	52
	Seznam použité literatury	54
	Seznam zkratk	57
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Cílem bakalářské práce je podat ucelený přehled o vývoji zdanění příjmů zaměstnanců v České republice od roku 2007 do roku 2012. Na praktických příkladech jsou ukázány konkrétní dopady legislativních změn zavedených v daném roce na výši daňové povinnosti zaměstnance. V práci jsou použity metody popisu, analýzy a komparace.

Oblast daní z příjmů je v současné době jedno z nejdiskutovanějších témat jak poslanců, tak odborné veřejnosti, ale hlavně zaměstnanců, kteří představují nejširší okruh poplatníků z kategorie přímých daní. Daně představují pro stát hlavní zdroj příjmů peněžních prostředků. Pro obyvatelstvo však znamenají odčerpávání jejich výdělků. Daně z příjmů legislativně upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Od nabytí účinnosti tohoto zákona uplynulo již devatenáct let a za tu dobu prodělal zmíněný zákon mnoho novelizací. Ty přispěly k tomu, že zákon se stal nepřehledný, těžko pochopitelný a pro uživatele představuje často značné problémy při jeho aplikovatelnosti v praxi.

Práce je rozdělena do tří částí, které na sebe logicky navazují. První část bakalářské práce se zaměřuje na Český daňový systém, vymezení jednotlivých kategorií týkajících se daně z příjmů fyzických osob dle platné legislativy k 1. 1. 2012, uvedeny jsou postupy výpočtu záloh na daň a ročního zúčtování. Kapitola obsahuje sociální a zdravotní pojištění týkající se zaměstnanců, neboť jde o nejvýznamnější příjmový, ale i výdajový kanál veřejných rozpočtů a velmi úzce souvisí se zdaněním závislé činnosti a funkčních požitků.

Druhá část popisuje vývoj daně z příjmů ze závislé činnosti a analyzuje změny ve zdaňování zaměstnanců, ke kterým došlo vlivem novelizací zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2007 do současnosti. Pozornost je věnována předpokládaným změnám v souvislosti s novou daňovou reformou, která má vejít v platnost od roku 2015, příp. již od roku 2014.

Poslední část práce se věnuje praktickému zobrazení jednotlivých změn zákona a jejich dopadů na zaměstnance v jednotlivých letech. Jsou zde uvedeny výpočty zdanění mezd u vybraných poplatníků rozdělených do čtyř příjmových kategorií a výpočty měsíčních daňových záloh a čisté mzdy. Roční zúčtování modelových poplatníků je součástí Přílohy č. 9.

2 Klasifikace a význam daní

Cílem této kapitoly je analyzovat daňovou soustavu ČR a úlohu daní. **Daň** je povinná, zákonem uložená platba do veřejného rozpočtu, která je neúčelová, neekvivalentní, nevratná a pravidelně se opakující.

2.1 Daňová soustava České republiky

„Daňová soustava představuje souhrn daní vybíraných v určitém státě v určitém čase.“¹ V každé zemi musí odpovídat jejímu ekonomickému systému. Tržní ekonomika vyžaduje jinou soustavu než ekonomika s direktivním řízením. Přechodem na tržní ekonomiku došlo k nutnosti zavedení zcela jiné daňové soustavy².

2.1.1 Požadavky na koncepci daňové soustavy ČR

Jedním z prvních požadavků je nutnost působit **stejně** na všechny podnikatelské subjekty bez ohledu na vlastnictví a na formu podnikání a dále musí působit **univerzálně** s co nejmenším počtem výjimek u daných pravidel. Daňová soustava se musí **přizpůsobit** daňovým soustavám států EU. Důležitým požadavkem je **výše daní**, která musí být v souladu s možnostmi poplatníků daní, kteří musí být schopni bez nepřekonatelných potíží daně platit. Musí být zajištěna **srozumitelnost** daňové soustavy pro daňové poplatníky. V neposlední řadě musí být vyřešena dobrá **vymahatelnost** od daňových dlužníků.

2.1.2 Vztah daňové soustavy a státního rozpočtu

Podstata daňové soustavy je dána potřebami státu. Chceme-li, aby stát poskytoval fyzickým a právnickým osobám některé služby, které nelze provozovat zcela nebo z části podnikatelskou formou, např. zajišťovat obranu země, vzdělávání, rozvoj měst apod., musí fyzické a právnické osoby za tyto služby platit formou placení daní.

¹ Šíroký (2008, s.10)

² Zákonem č. 212/1992 Sb., o soustavě daní

2.1.3 Funkce daňové soustavy

Mezi základní funkce patří:³

- **fiskální funkce**, jejíž úkolem je vytvářet dostatečně velký státní rozpočet, který zabezpečuje plynulé financování státního hospodářství a umožňuje nezbytné zásahy do národního hospodářství (v ČR představují daně 90 % příjmů veřejných rozpočtů),
- **alokační funkce** znamená, že daně zajistí umístění prostředků tam, kde je tržní mechanismus není schopen zajistit,
- **redistribuční funkce** zmírňuje rozdíly v příjmech jednotlivců tím, že vyšší příjmy (či majetek) je zdaněn více,
- **stabilizační funkce** zmírňuje cyklické výkyvy v ekonomice, využívá se k dosažení zaměstnanosti, cenové stability, apod.,
- **regulační funkce**, která reguluje spotřebu určitého zboží a tím přispívá ke zdravější a ekologicky únosné spotřebě,
- **sociální funkce** znamená zabudovat do daňové soustavy takové nástroje, které alespoň částečně pomáhají řešit sociální a kulturní potřeby ve státě.

2.1.4 Struktura daňové soustavy ČR

Daně obecně členíme do dvou skupin:⁴

- **daně přímé**, které mají bezprostřední vazbu na tvorbu hodnot a zisku fyzickými a právnickými osobami. U těchto daní je poplatník známý, viz. Příloha č. 1,
- **daně nepřímé** jsou platby, které jsou vázány na jednotlivé druhy výrobků a služeb. Zde je poplatníkem konečný spotřebitel, který je platí současně s cenou výrobků a služeb, viz. Příloha č. 1.

³ Funkce daní [online]. [2011-10-01]. Dostupné z:

http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_158.HTM

⁴ Daňový systém České republiky [online]. [2011-10-01]. Dostupné z:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846B-9B9977FD/cds/xsl/284.html?year=>

2.1.5 Základní pojmy daňové soustavy

- **Plátce daně** je fyzická nebo právnická osoba, která je pod vlastní majetkovou odpovědností povinná daň vypočítat, vybrat a odvést do státního rozpočtu prostřednictvím finančního úřadu.
- **Poplatník** je fyzická nebo právnická osoba, jejichž příjmy, majetek nebo úkony jsou přímo podrobeny dani, tedy osoba, která nese daňové břemeno.
- **Správce daně** je místně a věcně příslušný finanční orgán, kterému plátce daně poukazuje, který kontroluje správnost výpočtu a odvádění daní, a který ukládá sankce za nesplnění daňových povinností.
- **Správa daní** znamená právo činit opatření potřebná ke správnému a úplnému zjištění, stanovení a splnění daňové povinnosti, zejména právo vyhledávat daňové subjekty, daně vyměřit, vybrat, vyúčtovat, vymáhat nebo kontrolovat podle zákona č. 280/2009 Sb.⁵ jejich splnění ve stanovené výši nebo době.
- **Předmět daně** je finanční hodnota, příp. jiná skutečnost, na jejímž základě je uložena daňovému poplatníkovi daňová povinnost.
- **Základ daně** je předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách.
- **Zdaňovací období** je časový interval, za který se daňový základ a daň stanovují a za který se daň hradí, u fyzické osoby je zdaňovacím obdobím vždy kalendářní rok.
- **Splatnost daně** je den neboli okamžik, do kterého má daňový subjekt povinnost uhradit daň, případně zálohu na daň, splátky daně, příslušenství daně apod.
- **Daňová záloha** je povinná platba na daň, kterou je povinen poplatník platit již v průběhu zdaňovacího období, tzn. v době, kdy skutečná výše daňové povinnosti za předmětné zdaňovací období není známa. Zaplacené zálohy se započítávají na úhradu skutečně stanovené daňové povinnosti.
- **Daňová povinnost** vzniká daňovému subjektu okamžikem dosažení zdanitelného příjmu, vlastnictvím nemovitosti, atd., tzn. tehdy, kdy nastaly první skutečnosti, které podle jednotlivých daňových zákonů zakládají její vznik.
- **Nedoplatek na dani** vzniká tím, že celkové zálohy na daň jsou nižší než vyměřená celková daň a musí být do stanoveného termínu uhrazen.

⁵ Daňový řád

- **Přeplatek daně** vzniká tím, že celkové zálohy na daň jsou vyšší než vyměřená celková daň a musí být správcem daně vrácen nebo započítán na novou daňovou povinnost.
- **Splátka daně** je část již stanovené velikosti daně v průběhu zdaňovacího období, za které se daň vyměřuje. Uhrazením poslední splátky je daňová povinnost splněna.

2.2 *Daň z příjmů fyzických osob*

Dani z příjmů fyzických osob podléhají všechny zdanitelné příjmy jednotlivců, kromě příjmů získaných děděním, darováním, úvěrů a půjček. Daň z příjmů lze pokládat za daň univerzální. Často bývá označování jako osobní důchodová daň.

2.2.1 **Poplatníci daně z příjmů fyzických osob⁶**

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob členíme do dvou skupin a to na daňové rezidenty a na daňové nerezidenty.

a) **Daňový rezident** je fyzická osoba, která:

- má na území ČR bydliště,
- se v ČR obvykle zdržuje, a to po dobu minimálně 183 dnů v kalendářním roce, kromě pobytu za účelem léčení či studia.

Daňový rezident je poplatník s neomezenou daňovou povinností, tzn., že je poplatníkem daně z příjmů ze zdrojů na území ČR i v zahraničí.

b) **Daňový nerezident** je fyzická osoba, která není daňovým rezidentem a má příjmy ze zdrojů na území ČR. Daňový nerezident je poplatník s omezenou daňovou povinností, tzn., že je poplatníkem daně z příjmů pouze ze zdrojů na území ČR.

2.2.2 **Předmět daně z příjmů fyzických osob⁷**

Předmětem DPFO jsou jednotlivé druhy příjmů. Ty jsou dle svého významu a způsobu výběru daně seřazeny do pěti skupin:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,

⁶ Marková (2012)

⁷ Vybíhal a kol. (2010)

- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

Kromě těchto pěti uvedených příjmů jsou předmětem daně také příjmy, které jsou od daně osvobozeny a kdykoliv mohou být novelizací ZDP zařazeny mezi příjmy, ze kterých se bude odvádět daň.

Příjmem se rozumí příjem peněžní, nepeněžní a dosažený směnou. Nepeněžní příjem se oceňuje cenou obvyklou v místě a v době plnění, a to podle druhu a kvality, popřípadě stavu a míry opotřebení⁸ a rozumí se jím např. část mzdy v naturální podobě, což může být poskytnutí výrobků, zboží a služeb zaměstnanci, poskytnutí výrobků, zboží a služeb za cenu nižší než je cena prodejní nebo 1 % VC poskytnutého služebního motorového vozidla, které zaměstnanec používá k soukromým účelům.

2.2.3 Osvobození od daně

Osvobozením od DPFO se zabývá § 4 ZDP a jedná se o dosti rozsáhlé a rozmanité vymezení jednotlivých příjmů. Z toho důvodu jsou uvedeny nejpodstatnější a nejfrekventovanější osvobození.

- Příjmy z prodeje rodinného domu, bytu, včetně podílu na společných částech domu nebo spoluvlastnického podílu, včetně souvisejícího pozemku, pokud měl prodávající v něm bydliště nejméně po dobu 2 let před prodejem.
- Příjmy z prodeje nemovitostí, bytů nebo nebytových prostor, přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem 5 let.
- Příjmy z prodeje movitých věcí jsou plně osvobozeny od DPFO, příjmy z prodeje motorových vozidel, letadel a lodí jsou osvobozeny za předpokladu, že doba mezi nabytím a prodejem přesáhne 1 rok.
- Přijaté náhrady škody a pojistná plnění.
- Ceny z veřejných soutěží, reklamních soutěží a slosování, dále ze sportovních soutěží v hodnotě do 10 000 Kč.
- Příjmy z nemocenského a důchodového pojištění, podpory v nezaměstnanosti, z plnění vyživovací povinnosti, dávky státní sociální podpory, odměny dárcům krve.
- Stipendia ze státního rozpočtu a z prostředků veřejných vysokých škol.

⁸ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku

- Dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtů obcí, krajů, státních fondů na pořízení hmotného majetku, na jeho technické zhodnocení a na odstranění následků živelné pohromy.
- Příjmy z reklamního daru nepřesahující hodnotu 500 Kč, opatřeného obchodním jménem nebo ochrannou známkou poskytovatele.
- Příjem plynoucí z daňového bonusu.⁹

Tyto příjmy a mnohé další jsou předmětem daně, ale jsou od daně osvobozeny buď plně nebo při splnění stanovených podmínek. Osvobození je mnohdy vázáno na dodržení podmínky týkající se doby mezi nabytím a prodejem. Mimo příjmy osvobozené podle tohoto paragrafu jsou podle ZDP osvobozeny ještě další příjmy a to u jednotlivých dílčích základů daně.¹⁰

2.2.4 Základ daně¹¹

Základ daně se stanoví odečtením výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů od veškerých dosažených příjmů ve ZO, tj. kalendářní rok.

Veškeré příjmy poplatníka byly ZDP podle svého ekonomického charakteru rozděleny do pěti skupin. Rozdíl příjmů a výdajů v každé skupině tvoří **dílčí základ daně**.

ZD u poplatníka, kterému plynou ve ZO souběžně dva či více druhů příjmů (např. z pracovního poměru, z podnikání, z pronájmu) je součet dílčích základů daně. Tento ZD se pak nazývá celkový základ daně.

Do ZD se nezahrnují příjmy osvobozené od daně z příjmů.

Dále existuje celá řada příjmů, které svým ekonomickým charakterem patří do některé z pěti uvedených skupin, ale nejsou součástí daňového přiznání, jelikož jsou zdaněny u zdroje, tedy subjektem, který poplatníkům jejich příjem vyplácí. Každý z těchto jednotlivých příjmů tvoří **samostatný základ daně**, pro něž jsou určeny zvláštní sazby daně.

Výpočet upraveného ZD z celkového základu daně je poměrně složitý. Celkový ZD se snižuje o NČZD a dále o odčitatelné položky.

⁹ Marková (2012)

¹⁰ Vybíhal a kol. (2010)

¹¹ Šubrt (2010)

2.3 Daň z příjmů - ze závislé činnosti a funkčních požitků

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, je hlavním legislativním pramenem upravujícím zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků. ZDP vstoupil v platnost v roce 1993 a od té doby byl mnohokrát novelizován. Poplatníkem této daně jsou zaměstnanci, zaměstnavatelé představují plátce daně.

2.3.1 Příjmy ze závislé činnosti

Podstatou závislé činnosti je splnění podmínky, že je vykonávána částečně závisle, tedy pod vlastním jménem, na vlastní účet, na vlastní odpovědnost poplatníka podle pokynů osoby vyplácející odměnu za vykonanou práci. Při posouzení závislé činnosti není rozhodující na jakém formálním právním základě je činnost vykonávána, ale skutečnost, že poplatník je závislý na plátcí příjmu co se týče příkazů a pokynů. Nejčastější znaky závislé činnosti jsou následující:

- plátce příjmu přímo či nepřímo ukládá úkoly, řídí a kontroluje FO a nese odpovědnost související s její činností,
- FO má ve vztahu k plátcí příjmu obdobné postavení jako zaměstnanec,
- odměna za práci je vypočítána na základě délky pracovní doby nebo obdobným způsobem běžným při odměňování osoby v pracovně-právním vztahu,
- materiál, pracovní pomůcky, stroje a zařízení potřebné pro výkon činnosti jsou FO poskytovány plátcem příjmů,
- vztah mezi plátcem příjmu a FO je dlouhodobý anebo soustavný, resp. FO vykonává činnost dlouhodobě pouze pro jednoho plátce příjmu, a to osobně nebo prostřednictvím spolupracujících osoby.¹²

Mezi příjmy ze ZČ, jejichž vymezení uvádí § 6 odst. 1 ZDP patří příjmy ze současného nebo dřívějšího:

- pracovněprávního vztahu zaměstnance, jenž mu náleží za práci vykonávanou pro zaměstnavatele, jedná se o příjmy z pracovního poměru, příjmy z uzavřených dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPČ a DPP),
- služebního poměru, jedná se o příjmy vojáků z povolání, policistů apod.,
- členského poměru v družstvu nebo v jiných organizacích,

¹² Pokyn Ministerstva financí D-285

- řadíme zde i příjmy žáků a studentů z praktického vyučování, kdy se jedná o odměnu za práci, která je vykonávána jako součást odborné výuky v různých učňovských prodejnách a provozovnách v souladu se školským zákonem,

K příjmům ze ZČ se řadí příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností, a to i když nejsou povinni při výkonu práce dbát příkazů plátce, a příjmy za práci likvidátorů, odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob, a to členů představenstva a dozorčí rady akciové společnosti, dozorčí rady společnosti s ručením omezeným, představenstva a kontrolní komise družstva, dalších kolektivních orgánů dle stanov společnosti nebo družstva, přičemž odměny členů statutárních orgánů nelze uznat jako náklady vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, příjmy poskytované v souvislosti se současným, budoucím nebo dřívějším výkonem závislé činnosti nebo funkce.¹³

Příjmy ze ZČ, jenž jsou definovány § 6 ZDP jsou **veškeré příjmy** od zaměstnavatele bez ohledu na to, zda jsou **vypláceny pravidelně** (mzda, plat) **či nepravidelně** (odměny, prémie), **nad rámec stanovených náhrad nebo limitů**, zda **plynou zaměstnanci nebo osobě, na kterou přešlo příslušné právo** (při smrti zaměstnance náleží rodinným příslušníkům mzdové nároky tohoto zaměstnance), zda jsou **vyplácené nebo připisované k dobru** anebo spočívají v jiné formě plnění, prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance. Dále to jsou veškeré **částky, o které je úhrada zaměstnance zaměstnavateli** za poskytnutá práva, služby nebo věci, kromě bytu, v němž měl zaměstnanec bydliště po dobu 2 let bezprostředně před jeho koupí, **nižší**, než je cena zjištěná podle zákona o oceňování majetku, nebo cena, kterou účtuje plátce daně jiným osobám. A v neposlední řadě se příjmem zaměstnance rozumí taktéž příjem ve výši 1 % VC včetně daně z přidané hodnoty za každý i započatý kalendářní měsíc **poskytnutí vozidla** zaměstnavatele zaměstnanci k používání pro služební i soukromé účely (je-li tento příjem nižší než 1 000 Kč, považuje se za příjem zaměstnance částka 1 000 Kč). Zaměstnanec může používat během kalendářního měsíce více služebních automobilů, v tomto případě existují dvě možnosti, a to:

- je-li poskytnuto bezplatně v průběhu kalendářního měsíce postupně za sebou více motorových vozidel k používání pro služební i soukromé účely, je příjmem zaměstnance částka ve výši 1 % z nejvyšší VC motorového vozidla,

¹³ Marková (2012)

- je-li poskytnuto bezplatně v průběhu kalendářního měsíce současně více motorových vozidel k používání pro služební i soukromé účely, je příjmem zaměstnance částka ve výši 1 % z úhrnu VC všech motorových vozidel.¹⁴

2.3.2 Příjmy ze závislé činnosti, které nejsou předmětem daně

Za příjmy ze ZČ se nepovažují a předmětem této daně nejsou příjmy vymezené § 6 odst. 7 ZDP.

„Jedná se o **náhrady cestovních výdajů do výše stanovené zákoníkem práce**, poskytované v souvislosti s výkonem ZČ (jsou-li zaměstnanci vypláceny částky cestovních náhrad vyšší, než stanoví zákoník práce, pak rozdíl mezi stanoveným limitem a vyplacenou částkou je zdanitelným příjmem zaměstnance), nebo náhrady cestovních výdajů vypláceny paušální částkou, odvozenou dle kalkulace skutečných nákladů, jakož i hodnota stravování, poskytovaná zaměstnavatelem na pracovních cestách (taktéž hodnota stravování vyplácená zaměstnanci v nepeněžitě formě při překročení limitů stanovených zákoníkem práce).

Hodnota osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů poskytovaných v rozsahu stanoveném zákoníkem práce (poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním, jednalo by se již o zdanitelný příjem zaměstnance), **náklady na udržování těchto osobních ochranných a pracovních prostředků**, oděvů a obuvi, také hodnota poskytovaných stejnokrojů včetně příspěvku na jejich udržování a hodnota pracovního oblečení, určeného zaměstnavatelem pro výkon zaměstnání, včetně příspěvku na jeho udržování (je důležité, aby zaměstnavatel stanovil ve vnitřním předpise, v pracovní či jiné smlouvě povinnost zaměstnanců používat jednotné pracovní oblečení pouze při výkonu zaměstnání a vymezit charakter a podobu jednotného pracovního oblečení a všech jeho součástí, takové oblečení musí být trvale a viditelně označeno znaky zaměstnavatele), jsou-li zaměstnancům poskytovány příspěvky na udržování jednotného pracovního oblečení paušální částkou, je nutné tyto částky stanovit taktéž ve vnitřním předpisu, v pracovní či jiné smlouvě na základě kalkulace skutečných výdajů se rovněž nezahrnuje do ZD.

Částky přijaté zaměstnancem zálohově od zaměstnavatele, aby je jeho jménem vydal (např. platba zaměstnance lékaři za provedení vstupní nebo preventivní lékařské prohlídky) se ze ZD vylučují.

¹⁴ Vybíhal a kol. (2010)

Do ZD nepatří ani **náhrady za opotřebení vlastního náradí, zařízení a předmětů potřebných pro výkon práce** se stanoví pomocí kalkulace skutečných výdajů paušální částkou.¹⁵

2.3.3 Osvobození od daně

Existuje celá řada příjmů, které jsou od daně osvobozeny. Poplatník se při určování předmětu daně řídí § 4 a § 6 odst. 9 ZDP.

„Nepeněžní plnění vynaložená zaměstnavatelem na odborný rozvoj zaměstnanců související s předmětem činnosti zaměstnavatele nebo na rekvalifikaci zaměstnanců podle zákona o zaměstnanosti (osvobození se nevztahuje na příjmy plynoucí zaměstnancům v této souvislosti jako mzda, plat, odměna nebo jako náhrada za ušlý příjem, jakož i na další peněžní plnění poskytovaná v této souvislosti zaměstnancům).

Hodnota stravování poskytovaného jako nepeněžní plnění zaměstnavatelem zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti a to buď ve vlastní závodní jídelně nebo prostřednictvím jiných subjektů v jejich stravovacích zařízeních, nebo poskytuje zaměstnancům stravenky na odběr jídla v provozovnách veřejného stravování dle jejich výběru (peněžní příspěvek na stravování je zdanitelným příjmem zaměstnance).

Hodnota nealkoholických nápojů, které zaměstnavatel poskytuje zaměstnancům **jako nepeněžní plnění** ke spotřebě na pracovišti ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Nepeněžní plnění poskytované zaměstnavatelem zaměstnancům z FKSP, ze sociálního fondu, ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ve formě možnosti používat **rekreační, zdravotnická a vzdělávací zařízení, předškolní zařízení, závodní knihovny, tělovýchovná a sportovní zařízení, nebo ve formě příspěvku na kulturní pořady nebo sportovní akce**, hodnota poskytnuté rekreace pro zaměstnance i jeho rodinné příslušníky je osvobozena do výše 20 000 Kč za kalendářní rok (poskytování peněžitého příspěvku je zdanitelným příjmem zaměstnance).

Zvýhodnění poskytovaná zaměstnavatelem provozujícím veřejnou dopravu osob svým zaměstnancům a jejich rodinným příslušníkům ve formě bezplatných nebo zlevněných jízdenek.

¹⁵ Vybíhal (2010, s. 255, 256)

Hodnota nepeněžních darů, poskytovaných z FKSP, ze sociálního fondu nebo ze zisku (příjmu) po jeho zdanění anebo na vrub výdajů (nákladů), které nejsou výdaji (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, osvobozuje se hodnota darů ve výši 2 000 Kč v úhrnu za celý rok, ale jen v případě, že je dar poskytnut při příležitostech vyjmenovaných v § 10 vyhlášky o FKSP (např. při životních výročí 50let a každých dalších 5 let, při pracovních výročí 20 let a každých dalších 5 let práce, za mimořádnou aktivitu pro zaměstnavatele, při 1. odchodu do starobního nebo invalidního důchodu).

Hodnota přechodného ubytování, které je poskytováno zaměstnanci jako nepeněžní plnění v souvislosti s výkonem práce, pokud obec přechodného ubytování není shodná s místem jeho bydliště, a to maximálně do výše 3 500 Kč měsíčně (peněžní příspěvek na byt místě odlišném od trvalého bydliště či poskytnutí přechodného ubytování v místě trvalého bydliště je zdanitelným příjmem zaměstnance).

Peněžní zvýhodnění, plynoucí zaměstnanci v souvislosti s **poskytováním bezúročných půjček nebo půjček s nižším úrokem**, než je obvyklá výše úroku, zaměstnavatelem z FKSP nebo ze sociálního fondu, nebo zisku (příjmu) po zdanění, jde o nevratné půjčky poskytované zaměstnanci

- na bytové účely do výše 100 000 Kč nebo k překlenutí tíživé finanční situace do výše 20 000 Kč,
- postižením živelnou pohromou na bytové účely do výše 1 000 000 Kč nebo k překlenutí tíživé finanční situace do výše 200 000 Kč,

jestliže hodnoty půjček převýší stanovený limit nebo budou poskytnuty z jiných než uvedených zdrojů, pak se z rozdílu poskytnuté částky a limitu vypočte úrok v obvyklé výši, tj. ve výši, která je obvykle stanovena peněžními ústavy u těchto druhů půjček, tato vypočtená částka úroků je zdanitelným příjmem zaměstnance.

Příjmy do výše 500 000 Kč poskytnuté zaměstnavatelem **jako sociální výpomoc zaměstnanci** v přímé souvislosti s překlenutím jeho mimořádně obtížných poměrů v důsledku živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie na územích, na kterých byl vyhlášen nouzový stav, za předpokladu, že tyto příjmy jsou vypláceny z FKSP nebo ze sociálního fondu.

Příjmy získané ve formě náhrady mzdy, platu nebo odměny nebo sníženého platu nebo snížené odměny **za dobu dočasně pracovní neschopnosti nebo karantény**, do výše minimálního nároku určeného v zákoníku práce.“¹⁶

¹⁶ Vybíhal a kol. (2010, s. 258-262)

2.3.4 Funkční požitky

„Mezi funkční požitky patří:

- **funkční platy** členů vlády, poslanců a senátorů Parlamentu ČR a poslanců Evropského parlamentu a platy vedoucích ústředních úřadů státní správy,
- **odměny za výkon funkce** v orgánech obcí, v jiných orgánech územní samosprávy, ve státních orgánech, v občanských a zájmových sdruženích, v komorách a v jiných orgánech a institucích.“¹⁷

2.3.5 Nezdánitelná část základu daně

„NČZD jsou zavedeny z makroekonomických důvodů – podpora investování, pojištění, spoření.“¹⁸

K NČZD patří **dary** na veřejně prospěšné účely, jejichž výčet je uveden v ZDP¹⁹. Pro odpočet u FO musí úhrnná hodnota darů ve ZO přesáhnout 2 % ze ZD anebo činit alespoň 1 000 Kč. Nesmí však přesáhnout 10 % ZD. Darovací smlouva musí být součástí daňového přiznání. Dále se za dar na zdravotnické účely považuje odběr krve, který je jednotlivě oceněn 2 000 Kč.

Úroky zaplacené ve ZO z úvěru ze stavebního spoření, úroky z hypotečního úvěru, snížené o státní příspěvek, na financování bytových potřeb, přičemž úhrnná částka úroků, o které se snižuje ZD ze všech úvěrů poplatníků v jedné domácnosti, nesmí překročit 300 000 Kč. Při placení úroků jen po část roku se použije o odpočtu pouze 1/12 této maximální částky za každý měsíc placení úroků. V případě, že účastníky smlouvy o úvěru na financování bytové potřeby je více zletilých osob, uplatní tento odpočet buď jedna z těchto osob, anebo každá z nich, a to rovným dílem.

Úhrn **příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem** na ZO sníženém o 6 000 Kč. Maximálně lze odečíst za ZO 12 000 Kč.

Platba příspěvků na soukromé životní pojištění za předpokladu, že výplata pojistného plnění důchodu nebo jednorázového plnění je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících po uzavření smlouvy a současně nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let. Minimální pojistná částka pro smlouvy s pojistnou dobou 5 až

¹⁷ Vybíhal a kol. (2010, s. 255)

¹⁸ Šíroký (2008, s. 125)

¹⁹ § 15 odst. 1 ZDP

15 let je 40 000 Kč, pro smlouvy nad 15 let je to částka 70 000 Kč. Maximální částka příspěvků, kterou lze při splnění těchto podmínek odečíst za ZO, činí 12 000 Kč a to i v případě, že poplatník má uzavřeno více smluv.

Zaplacené příspěvky člena odborové organizace této organizaci, která podle stanov obhajuje hospodářské a sociální zájmy zaměstnanců v rozsahu vymezeném zvláštním předpisem²⁰. Lze odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6, tedy příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou těchto příjmů zdaněných srážkou nebo zvláštní sazbou daně, maximálně však do výše 3 000 Kč za ZO.

Úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání podle zvláštního zákona²¹ za podmínek, že nebyly hrazeny zaměstnavatelem ani nebyly uplatněny jako zdanitelný výdaj. Takto lze odečíst ve ZO nejvýše 10 000 Kč, u poplatníka, který je osobou se zdravotním postižením, lze za ZO odečíst až 13 000 Kč a u poplatníka, který je osobou s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.²²

2.3.6 Sazba daně

Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně sníženého o odpočty stanoví velikost daně. I když sazba daně obecně může mít podobu v podstatě jakéhokoliv výpočtového algoritmu, obvykle se používá několik typů sazeb.

Do konce roku 2007 byla používána **tzv. klouzavě progresivní sazba daně**. Což je sazba, která v určitých intervalech s růstem daňového základu roste. Ovšem od roku 2008 je uplatňována **proporcionální neboli lineární sazba daně** ve výši 15 %. Obecně jde o sazbu, kdy daň roste s růstem základu ve stejném poměru. Mohou nastat situace, kdy toto tvrzení není pravdivé, a to např. při zohlednění max. vyměřovacích základů k sociálnímu a zdravotnímu pojištění se může daň chovat i regresivně, pak už neplatí, že se hrubá mzda navyšuje o SP a ZP. Naopak platí, že hrubá mzda = superhrubá mzda.

Lineární sazba je obvykle stanovena jako určené procento ze základu daně, které se nemění s velikostí základu daně. Výhodou lineární sazby je jednoduchost výpočtu daně.

²⁰ § 18 a následující zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

²¹ Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání

²² Marková (2012)

2.3.7 Sleva na dani²³

Sleva na dani je částka, o níž je platba vypočítané daně snížena ve zvláštních, zákonem stanovených případech.

FO si může uplatnit celou řadu slev. Jedná se o slevy z titulu zaměstnávání osob se zdravotním postižením, slevy, které je možno uplatnit v případě poskytnutí příslibu investiční pobídky a slevy ostatní, kde patří např. sleva na poplatníka, sleva na manželku apod. Práce se zaměřuje zejména na příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky, proto jsou v další části popsány slevy vztahující se k tomuto typu příjmu.

Poplatník prokazuje nárok na uplatnění těchto slev u plátce daně podepsáním tzv. prohlášení k dani. Plátce je povinen k těmto slevám přistoupit ve chvíli, kdy poplatník podepíše prohlášení do 30 dnů od nástupu do zaměstnání a pak každý rok nejpozději do 15. února v daném ZO.

Lze uplatnit slevu ve výši:

- a) 24 840 Kč na poplatníka,
- b) 24 840 Kč na manželku či manžela žijící s poplatníkem v domácnosti za předpokladu, že nemá vlastní příjem přesahující za ZO 68 000 Kč, (za vlastní příjem se nepovažuje zvýšení důchodu pro bezmocnost, dávky státní sociální podpory, dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, příspěvek na péči, sociální služby, státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem, státní příspěvky podle zákona o stavebním spoření a o státní podpoře stavebního spoření a stipendium poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání), je-li manželka či manžel držitelem průkazu ZTP/P zvyšuje se částka slevy na dvojnásobek,
- c) 2 520 Kč jestliže poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně z důchodového pojištění,
- d) 5 040 Kč jestliže poplatník pobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně nebo jiný důchod z důchodového pojištění,
- e) 16 140 Kč v případě, že poplatník je držitelem průkazu ZTP/P,
- f) 4 020 Kč u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let.

²³ Marková (2012)

Při výpočtu zálohy na daň, se příslušná daňová povinnost snižuje o měsíční slevu na dani, tedy 1/12 roční částky.

2.3.8 Daňové zvýhodnění²⁴

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě či případná sleva na dani nebo daňový bonus upravuje § 35c a 35d ZDP. Poplatník má nárok na daňové zvýhodnění na každé vyživované dítě žijící s ním v domácnosti a lze takto uplatnit částku 13 404 Kč ročně nebo 1/12 z této částky za každý kalendářní měsíc, ve kterém poplatník dítě vyživuje. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit ve formě:

- slevy na dani,
- daňového bonusu, nebo
- slevy na dani a daňového bonusu.

Slevu na dani lze uplatnit nejvýše do velikosti daňové povinnosti poplatníka. Je-li nárok na daňové zvýhodnění vyšší než daňová povinnost vzniká daňový bonus. Aby mohl být vyplacen, musí splňovat tyto podmínky:

- minimální výše činí alespoň 100 Kč za rok (50 Kč měsíčně),
- maximální limit je 60 300 Kč za rok (5 025 Kč měsíčně),
- poplatník musí dosáhnout ve ZO příjmu alespoň ve výši 6násobku minimální mzdy, tedy musí dosáhnout minimálně 4 000 Kč,
- v případě vyživování dítěte v jedné domácnosti více poplatníky si daňové zvýhodnění může uplatnit pouze jeden z nich.

Vyživovaným dítětem uvádí ZDP dítě vlastní, osvojené, v pěstounské péči, dítě druhého z manželů, případně i vnuka či vnučku, pokud jeho či její rodiče nemají příjmy, ze kterých by mohli daňové zvýhodnění uplatnit. Dále toto dítě musí být:

- nezletilé, nebo
- zletilé do dovršení 26 let, pokud nepobírá invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání, nebo se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání ani nemůže vykonávat výdělečnou činnost kvůli nemoci či úrazu, nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

²⁴ Marková (2012)

Jestliže dítě nějakou dobu pobývá mimo domácnost, nemá to žádný vliv na uplatnění daňového zvýhodnění. Pokud jde o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P, pak se zvyšuje částka daňového zvýhodnění na dvojnásobek při zachování max. výše daňového bonusu.

2.3.9 Zdanění příjmů srážkou nebo zálohou²⁵

Zaměstnanec může pracovat na základě pracovní smlouvy, DPP či DPČ.

V případech, kdy zaměstnanci plyne příjem na základě **pracovní smlouvy** či **dohody o pracovní činnosti**²⁶ je základem daně pro výpočet zálohy superhrubá mzda, tj. hrubý příjem zvýšený o povinné sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem ve výši 34 %.

Jiná situace nastává u **dohody o provedení práce**, kdy základem pro výpočet zálohy je hrubá mzda nenavýšena o povinné sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem²⁷, tzn. hrubá mzda = superhrubá mzda.

Ve všech třech případech může nastat situace, kdy měsíční úhrn příjmů zaměstnance od stejného zaměstnavatele nepřevyšuje 5 000 Kč, a tak tvoří samostatný základ daně. Zde se neodvádí záloha na daň, ale **srážková daň**. Srážkové dani bude podléhat i poplatník, který nepodepsal prohlášení k dani a to ani zpětně po skončení ZO, ovšem nejpozději do 15. 2.

V případě srážkové daně není možno uplatnit žádnou ze slev na dani ani daňové zvýhodnění, jelikož nebylo podepsáno prohlášení k dani. Příjmy, ze kterých je odvedena srážková daň, se nezahrnují do ročního zúčtování daně ani do daňového přiznání.²⁸

Zálohu na daň bude zaměstnavatel počítat v případě, že poplatník podepsal prohlášení k dani u svého zaměstnavatele. Jestliže poplatník pracuje pro více zaměstnavatelů, musí si zvolit pouze jednoho z nich a u toho uplatňovat výhody z podepsání prohlášení k dani.

Dílčí základ daně pro výpočet měsíční zálohy se stanoví z úhrnu příjmů vyplacených v jednotlivém kalendářním měsíci. Takto zjištěný základ daně se zaokrouhlí do 100 Kč na celé koruny nahoru a nad 100 Kč na celé stokoruny nahoru. Uplatněním sazby daně ve výši 15 % se vypočte záloha na daň, která se následně snižuje o slevy na dani a daňové zvýhodnění (viz. Příloha č. 2).²⁹

²⁵ Popis možných variant, které mohou nastat v souvislosti s prohlášením k dani, jsou popsány v části 2.5.

²⁶ Neplatí při odměně do 2 500 Kč, je-li dohoda uzavřena maximálně na 14 po sobě jdoucích dnů

²⁷ Platí u odměny do 10 000 Kč za měsíc

²⁸ Šubrt (2010)

²⁹ Vybíhal (2010)

Zaměstnanec, který ve ZO pracoval pouze pro jednoho zaměstnavatele nebo postupně pro více zaměstnavatelů, může písemně požádat u těchto zaměstnavatelů o **provedení ročního zúčtování záloh** a daňového zvýhodnění posledního zaměstnavatele. Výpočet daně a roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění provede zaměstnavatel nejpozději do 31. března z úhrnu hrubých příjmů poplatníka a z jeho předložených podkladů pro zúčtování, které musí doložit do 15. února. V rámci ročního zúčtování daně může poplatník kromě slev na dani uplatnit také nezdanitelné části základu daně podle § 15 ZDP. Schéma ročního zúčtování je uvedeno v Příloze č. 2.³⁰

2.3.10 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob³¹

DAP je dokument, ve kterém musí plátce daně uvést všechny skutečnosti potřebné pro výpočet daně a tento výpočet v daňovém přiznání předložit finančnímu úřadu v termínu, který je stanoven v zákoně.

DAP musí podat každý poplatník, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně:

- přesáhly 15 000 Kč, to neplatí, pokud se jedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou,
- nepřesáhly 15 000 Kč a poplatník vykazuje daňovou ztrátu.

Dále musí DAP podat poplatník, který:

- uplatňuje slevu na dani nebo daňové zvýhodnění,
- obdržel příjmy za uplynulé roky, které se nepovažovaly za jeho příjmy,
- poskytl dar do zahraničí a uplatňuje takto snížení základu daně.

DAP nemusí podávat poplatník, který má příjmy:

- ze závislé činnosti a funkční požitky pouze od jednoho nebo postupně od více zaměstnavatelů a poplatník podepsal u všech zaměstnavatelů prohlášení k dani,
- ze závislé činnosti a funkční požitky pouze ze zahraničí.

Do DAP se musí uvádět veškeré příjmy, které jsou předmětem daně, kromě příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je daň vybírána srážkou.

³⁰ Marková (2012)

³¹ Marková (2012)

2.4 Sociální a zdravotní pojištění ve vazbě na zdanění fyzických osob

„Systém sociálního a zdravotního pojištění tvoří nejvýznamnější příjmový, ale i výdajový kanál veřejných rozpočtů. Stát jeho prostřednictvím realizuje svoji politiku např. v oblasti zdravotnictví a zabezpečení občanů ve stáří a nemoci.

Pojistné řadíme mezi tzv. neúvěrové příjmy veřejných rozpočtů. Obdobně jako daně z příjmů snižuje disponibilní důchody občanů. Makroekonomové považují vysoké odvody na pojistné za jeden z důvodů vysoké ceny práce a významný faktor růstu nezaměstnanosti.“³²

2.4.1 Pojistné na sociální zabezpečení³³

Pojistné na sociální zabezpečení je souhrnné označení pro důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a je upraveno:

- zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 197/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí č. 161/1998 Sb., o promíjení penále správami sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Poplatníkem pojistného na sociální zabezpečení je každý zaměstnanec, který je v pracovním poměru, zaměstnanec činný na základě dohody o pracovní činnosti a zaměstnanec činný na základě dohody o provedení práce pouze za předpokladu, že dosáhne odměny vyšší než 10 000 Kč měsíčně. Obecně lze tedy říct, že poplatníkem jsou všechny osoby, které se účastní nemocenského a důchodového pojištění a mají příjem započitatelný do VZ pro odvod pojistného. Tyto osoby jsou pak zákonně povinny platit pojistné.

Výše pojistného se stanoví jako procentní sazba z VZ zjištěného za rozhodné období, kterým je kalendářní měsíc. Aktuálně tato sazba činí 6.5 % a to z toho důvodu, že od roku 2009 je u zaměstnance pojištění na sociální zabezpečení tvořeno pouze důchodovým pojištěním. VZ u zaměstnance pro pojistné na důchodové pojištění je úhrn všech příjmů, které jsou předmětem DPFO. Podmínkou je, že příjmy nejsou od této daně osvobozeny a vznikly v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá účast na nemocenském nebo důchodovém

³² Vančurová, Klazar (2008, s. 9)

³³ Vybíhal a kol. (2010)

pojištění. Může se jednat o příjmy v peněžní formě, nepeněžní formě nebo formě výhody poskytnuté zaměstnavatelem zaměstnanci, ale také zde spadá odměna vyplácená ve zvláštních případech pěstounům. Do VZ zaměstnance nepatří:

- náhrada škody,
- odstupné a odměna při skončení funkčního období,
- věnostní přídavek horníků,
- odměny vyplácené podle zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích,
- jednorázová sociální výpomoc poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů,
- plnění, které bylo poskytnuto poživateli starobního nebo plného invalidního důchodu po uplynutí jednoho roku ode dne skončení zaměstnání,
- pojistné placené zaměstnavatelem za zaměstnance.

Max. VZ zaměstnance je nově platný od roku 2012. Rozhodným obdobím pro max. VZ je kalendářní rok. Max. VZ činí 48násobek průměrné mzdy (25 137 Kč), což je pro rok 2012 1 206 576 Kč (rok 2011: 72násobek průměrné mzdy). Tvoří jej součet VZ zaměstnance za jednotlivé kalendářní měsíce v daném rozhodném období. Může se stát, že úhrn VZ zaměstnance přesáhne v kalendářním roce max. VZ. Pokud je zaměstnanec v tomto období zaměstnán u jednoho zaměstnavatele, pak neplatí v daném roce pojistné z částky, která přesahuje max. VZ, je-li zaměstnán v tomto roce u více zaměstnavatelů je zaplacené pojistné z úhrnu jeho VZ ze všech zaměstnání, který přesahuje max. VZ, považováno za přeplatek na pojistném.

Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny nahoru a vypočítává a odvádí jej zaměstnavatel na účet místně příslušné OSSZ, resp. do státního rozpočtu, odkud je v podobě transferů poskytováno obyvatelstvu prostřednictvím správy sociálního zabezpečení a dalších institucí na dávky důchodového pojištění, dávky nemocenského pojištění, dávky podpory v nezaměstnanosti a provádění nemocenského a důchodového pojištění. Další povinnosti zaměstnavatele je platit pojistné na sociální zabezpečení za své zaměstnance a to ve výši 25 % z VZ, kterým je úhrn VZ jeho zaměstnanců. Zmiňovaných 25 % na pojistné na sociální zabezpečení se skládá z:

- příspěvku na důchodové pojištění, který činí 21.5 %,
- příspěvku na nemocenské pojištění, který činí 2.3 % a
- příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, který činí 1.2 %.

Vypočtené pojistné se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. dne do 20. dne následujícího kalendářního měsíce. Přeplatek na pojistném vrací OSSZ zaměstnanci pouze na základě jeho písemné žádosti doložené potvrzením zaměstnavatelem do 5 let po uplynutí kalendářního roku, v němž přeplatek vznikl. ČSSZ stejně jako OSSZ je povinna vrátit přeplatek na pojistném do 1 měsíce ode dne, kdy tento přeplatek zjistila.

2.4.2 Zdravotní pojištění³⁴

Podstatou zdravotního pojištění je krytí výdajů na financování nutné zdravotní péče v zákonném rozsahu. Jedná se např. o léčebnou ambulantní a ústavní péči, závodní preventivní péči, lázeňskou péči, pohotovostní a záchrannou službu, dopravu nemocných a v neposlední řadě pitvu. Zdravotní pojištění je legislativně upraveno:

- zákonem č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších pojišťovnách, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů,
- zákonem č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- nařízením vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 418/2003 Sb., kterou se stanoví podrobnější vymezení okruhu a výše příjmů a výdajů fondů veřejného zdravotního pojištění zdravotních pojišťoven, podmínky jejich tvorby, užití, přípustnost vzájemných převodů finančních prostředků a hospodaření s nimi, limit na činnost zdravotních pojišťoven krytých ze zdrojů základního fondu včetně propočtu tohoto limitu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ Vybíhal a kol. (2010)

Ze zákona musí být pojištěny všechny osoby, které mají trvalý pobyt na území ČR. Pojištěncem se stává i zaměstnanec, který nemá na území ČR trvalý pobyt, ale jeho zaměstnavatel má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR.

Každý pojištěnec má právo na volbu zdravotní pojišťovny a to vždy k 1. lednu následujícího kalendářního roku za splnění podmínky, že přihlášku je pojištěnec nebo jeho zákonný zástupce povinen podat vybrané pojišťovně nejpozději 6 měsíců před požadovaným dnem změny, tj. do 30. 6. běžného roku.

Plátcem pojistného je pojištěnec tj. zaměstnanec, kterému plynou příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků za předpokladu, že jsou předmětem daně nebo nejsou od daně osvobozeny podle ZDP. Výjimku tvoří:

- žáci nebo studenti, kteří mají příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků pouze za práci z praktického vyučování,
- osoby pracující na základě dohody o provedení práce (při odměně nižší než 10 000 Kč),
- osoby, které jsou zaměstnány na nepravidelnou výpomoc podle potřeb zaměstnavatele a v kalendářním měsíci nedosáhly tzv. započitatelného příjmu (od r. 2012: 2 500 Kč),
- člena družstva, který není v pracovněprávním vztahu vzhledem k družstvu, ale vykonává pro něj práci, za kterou je odměňován, ale v kalendářním měsíci nedosáhl započitatelného příjmu,
- osoby pracující na základě dohody o pracovní činnosti, která v kalendářním měsíci nedosáhla započitatelného příjmu,
- dobrovolného zaměstnance pečovatelské služby, který v kalendářním měsíci nedosáhl započitatelného příjmu.

Pojištěnec nemá pouze právo na změnu zdravotní pojišťovny, ale na druhé straně má řadu povinností. Jednou z nich je platit pojistné ve výši 13.5 % z VZ v rozhodném období, kterým je kalendářní měsíc a to ode dne nástupu do zaměstnání. Na zmíněné sazbě se podílí i zaměstnavatel a to 2/3 z této částky, což je 9 % a na zaměstnance zbývá menší podíl ve výši 4.5 %. VZ pro zaměstnance je úhrn příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, které jsou předmětem DPFO a nejsou do této daně osvobozeny a které jsou zúčtovány v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském a důchodovém pojištění. Stejně jako u sociálního pojištění se může jednat o příjmy v peněžní formě, nepeněžní formě nebo

formě výhody poskytnuté zaměstnavatelem zaměstnanci a o odměnu vyplácenou ve zvláštních případech pěstounům.

Do vyměřovacího základu opět nepatří:

- náhrada škody,
- odstupné a odměna při skončení funkčního období,
- věnostní přídavek horníků,
- odměny vyplácené podle zákona o vynálezech a zlepšovacích návrzích,
- jednorázová sociální výpomoc poskytnutá zaměstnanci k překlenutí jeho mimořádně obtížných poměrů,
- plnění, které bylo poskytnuto poživateli starobního nebo plného invalidního důchodu po uplynutí jednoho roku ode dne skončení zaměstnání.

Min. VZ je minimální mzda platná v daném roce. Tento vyměřovací základ se snižuje o poměrnou část odpovídající počtu kalendářních dnů v případě, že:

- zaměstnání netrvalo celý kalendářní měsíc,
- zaměstnanci bylo poskytnuto pracovní volno dle § 191 zákoníku práce,
- zaměstnanec se stal v průběhu kalendářního měsíce osobou, za kterou je plátcem pojistného stát, nebo osobou, která nemá stanoven minimální vyměřovací základ.

Max. VZ 72násobek průměrné mzdy, tj. pro rok 2012 1 809 864 Kč. V případě, že úhrn VZ přesáhne v daném roce max. VZ, za splnění podmínky jediného zaměstnání v průběhu kalendářního roku, neplatí zaměstnanec ani zaměstnavatel pojistné z přesahující částky. Je-li zaměstnanec zaměstnán u více zaměstnavatelů je zaplacené pojistné z úhrnu jeho VZ ze všech zaměstnání, který přesahuje max. VZ, považováno za přeplatek na pojistném. Od ledna 2012 dochází k prodloužení lhůty pro vrácení přeplatku (i předepsaní dlužného pojistného) z 5 let na 10 let, ale pouze u přeplatků (nedoplatků), na které vznikne právo od 1. 1. 2012.

Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru a zaměstnavatel je povinen ho vypočítat a srazit zaměstnanci z jeho mzdy nebo platu a to i bez souhlasu zaměstnance. Dále je povinen odvést takto sražené pojistné od zaměstnanců a současně odvést pojistné, které je povinen hradit za své zaměstnance na účet zdravotní pojišťovny, u které je zaměstnanec pojištěn. Vypočtené pojistné se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné od 1. dne do 20. dne následujícího kalendářního měsíce.

Další povinností zaměstnance je oznámit zaměstnavateli v den nástupu do zaměstnání, u které zdravotní pojišťovny je pojištěn, rovněž musí oznámit změnu pojišťovny v době trvání zaměstnání a to do 8 dnů od změny a dále je povinen hradit zdravotnickým zařízením regulační poplatky dle zvláštního právního předpisu³⁵.

2.4.3 Zvláštní případy sociálního a zdravotního pojištění³⁶

Dohoda o provedení práce se uzavírá v případech, kdy je třeba splnit předem definovaný úkol a má zpravidla jednorázový charakter. Pracovní právo požaduje, aby předpokládaný rozsah prací v průběhu kalendářního roku nepřekročil 300 hodin u jednoho zaměstnavatele. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. DPP není považována za příjem ze zaměstnání jak z pohledu veřejného zdravotního pojištění, tak z pohledu sociální zabezpečení, není-li odměna za kalendářní měsíc vyšší než 10 000 Kč.

Na základě **dohody o pracovní činnosti** není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím polovinu stanovené týdenní pracovní doby. DPČ zakládá účast na nemocenském pojištění zaměstnanců, a tak obecně platí, že příjmy z nich plynoucí jsou vyměřovacím základem pro sociální i zdravotní pojištění. Existuje zde však výjimka, založena na zjišťování výše příjmu a délce pracovní činnosti. Při měsíční odměně nad 2 500 Kč a době práce delší než 14 dnů se platí sociální i zdravotní pojištění.

Od ledna 2012 **společníci a jednatele společností s ručením omezeným, členové kolektivních orgánů právnických osob** (představenstvo, dozorčí rada) podléhají povinnosti platit všechny složky sociálního pojištění (nemocenské, důchodové i pojištění na nezaměstnanost) v případě, že jejich odměna dosáhne min. 2 500 Kč měsíčně.

2.5 Způsoby zdanění zaměstnanců

Pro způsob zdanění je určující zda má poplatník u plátce podepsáno prohlášení k dani podle § 38k ZDP, jaká je výše jeho měsíčního příjmu, zda se zdroj příjmu nachází na území ČR, zda je poplatník rezident ČR a jaká je výše měsíční zdanitelné mzdy.³⁷

³⁵ § 16a zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

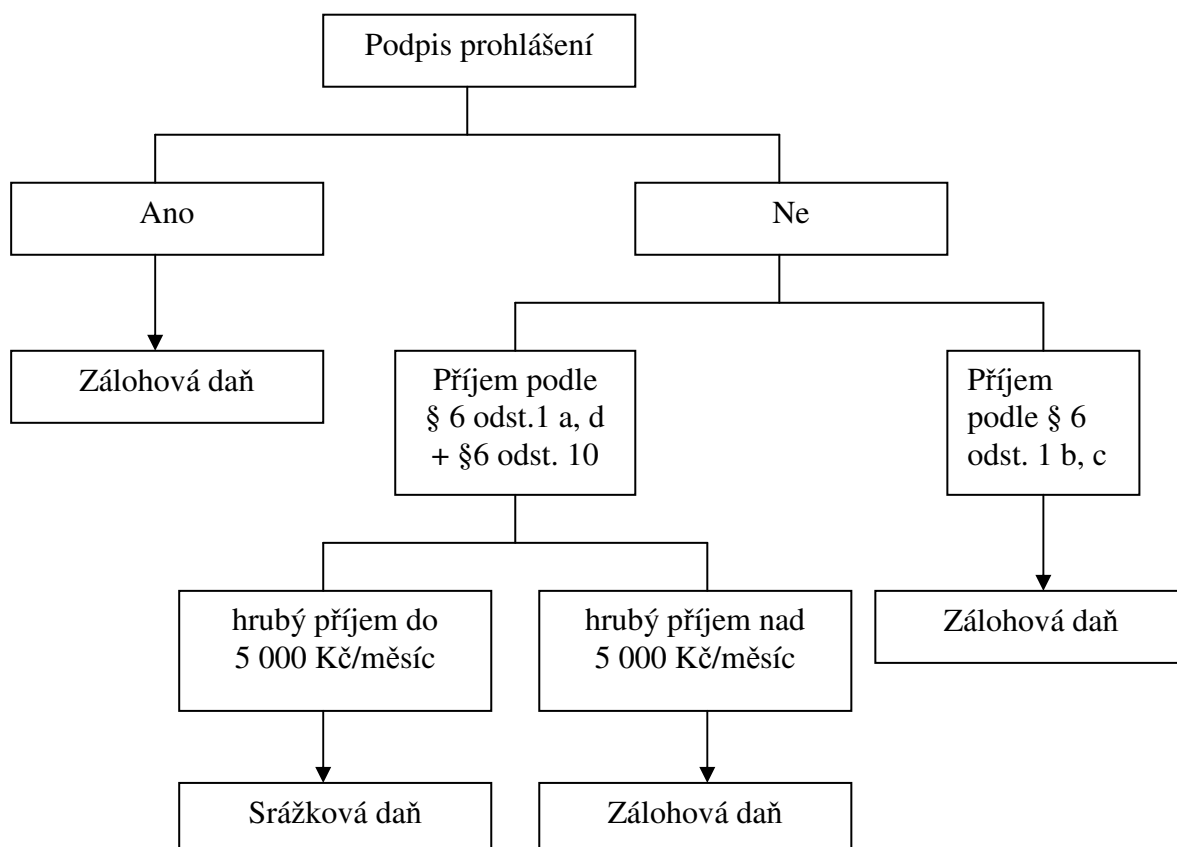
³⁶ Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ Vybíhal (2010)

„Prohlášení k dani:

- je o tiskopis určený pro poplatníka, tedy zaměstnance,
- je doklad pro určení způsobu zdanění,
- slouží k uplatnění NČZD po skončení roku,
- slouží k uplatnění slev na dani,
- slouží k uplatnění daňového zvýhodnění,
- lze podepsat pouze u jednoho plátce pro totéž období,
- slouží k nahlášení veškerých změn rozhodných pro uplatnění nároku či ukončení poskytnutí slev na dani a daňového zvýhodnění,
- slouží k požádání o roční zúčtování záloh daně z příjmů ze závislé činnosti,
- musí být podepsáno do 30 dnů po vstupu do pracovního poměru nebo do 15. 2. každoročně nebo do konce kalendářního měsíce, v němž nastala změna v údajích nebo do 30 dnů po narození dítěte.“³⁸

Obrázek 2.1: Způsoby zdanění

Zdroj: Vlastní zpracování

³⁸ Šubrt (2008, s. 240)

2.5.1 Zaměstnanec podepsal prohlášení k dani

V případě, že poplatník podepsal daňové prohlášení, není již rozhodující pro způsob zdanění samotná výše hrubé mzdy. K hrubému měsíčnímu příjmu zaměstnance se přičítá zdravotní (9 %) a sociální (25 %) pojištění, které platí zaměstnavatel za své zaměstnance, tzn., že hrubou mzdu násobíme koeficientem 1.34. Přičtením povinné části pojistného k hrubé mzdě se získá superhrubá mzda, která je základem pro účely výpočtu zálohy na daň. Superhrubá mzda se zaokrouhluje v rámci měsíčního výpočtu zálohy na daň z příjmů na celé koruny do 100 Kč ZD a na celé 100 Kč u ZD nad 100 Kč. Daňová povinnost poplatníka se zjistí tak, že se základ daně (superhrubou mzdu) vynásobí sazbou daně, která v současné době dle § 16 ZDP činí 15 %. Vzhledem k situaci, že poplatník podepsal daňové prohlášení, má možnost uplatnit slevy na dani či daňové zvýhodnění. Odečtením těchto úlev se zjistí měsíční výše zálohy na daň.

2.5.2 Zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani a má příjem do 5 000 Kč

Hrubá mzda poplatníka se násobí koeficientem 1.34 (suma zákonného sociálního a zdravotního pojištění) a získáme superhrubou mzdu stejně jako v případě, že poplatník prohlášení podepsal. Rozdíl nastává v zaokrouhlení superhrubé mzdy, a to na celé koruny dolů a v případě příjmů dle § 6 odst. 1 a, d zaokrouhlujeme na celé 100 Kč nahoru. Takto zaokrouhlený ZD násobíme sazbou daně ve výši 15 % a získáme srážkovou daň.

2.5.3 Zaměstnanec nepodepsal prohlášení k dani a má příjem nad 5 000 Kč

Postup výpočtu měsíční zálohy na daň je totožný s případem, kdy poplatník prohlášení podepsal, liší se však v tom, že poplatník nemá možnost uplatňovat slevy na dani či daňové zvýhodnění.

3 Vývoj legislativní úpravy v letech 2007 – 2011

Časté úpravy a novelizace legislativy týkající se ZDP, odvodů na sociální a zdravotní pojištění a dále např. zákoníku práce či daňového řádu, mají své kořeny v politických záměrech. Tzn., že každá politická strana, která se dostane k moci, prosazuje své vlastní cíle a tak dochází k tomu, že DPFO prošla četnými změnami. Významnou roli vedle politiky hraje i ekonomická krize, která zasáhla celý svět a vyvolala tak přijetí úsporných opatření.

3.1 Změny v roce 2007

Výrazné změny se od 1.1.2007 dočkal zákon č. 262/2006 Sb., **zákoník práce**, který přináší větší volnost v pracovněprávních vztazích a posiluje smluvní volnost účastníků těchto vztahů. Zákoník práce nově stanovuje pouze určitá pravidla a chování a zákazy, kterých je nutné dbát, nikoliv co účastníci právních vztahů mohou činit. Důležitou změnou pro zaměstnavatele bylo, že nový zákoník práce zaváděl povinnost platit na své náklady zaměstnancům nemocenské dávky po dobu prvních dvou týdnů nemoci.

Také došlo ke změně cestovních náhrad, jelikož nový zákoník práce zrušil stávající zákon o cestovních náhradách. **Cestovní náhrady** do výše stanovené zákoníkem práce se pro zaměstnance už nepovažovaly za zdanitelný příjem a nově se řadily do **příjmu, který není předmětem daně**. Pro účely cestovní náhrady byli nově zaměstnanci děleni do dvou skupin a to na zaměstnance státu s maximální možnou výší stravného a ostatní zaměstnance s min. výší stravného, které jim musí být poskytnuto ze strany zaměstnavatele. Nově se do nezdanitelného příjmu zaměstnance řadí **pracovní obuv** a **ochranné nápoje**, které jsou povinnou náležitostí, na kterou má zaměstnanec ze zákona nárok. Hodnota těchto **nealkoholických nápojů** poskytovaných jako nepeněžní plnění, určených ke spotřebě na pracovišti a poskytnutých ve stanoveném rozsahu je příjmem osvobozeným od daně, stejně jako cenově zvýhodněné stravování. Jedná se o změny založené na principu, že má-li být určitý výdaj (náklad) vynaložený na zaměstnance pro zaměstnavatele daňově uznatelný, měl by být u zaměstnance řádně zdaněn a zaplacen z něho pojistné; a je-li určité plnění (peněžní nebo nepeněžní) poskytováno zaměstnavatelem např. z FKSP, ze sociálního fondu nebo ze zisku (příjmu) po zdanění a nebo na vrub daňově neuznatelných nákladů (výdajů), může být u zaměstnance osvobozeno od daně z příjmů jen za podmínek stanovených v § 6 odst. 9 ZDP

a nepodléhá pak ani pojistnému. Záleží tedy v konkrétních případech na zaměstnavateli, kterou variantu zvolí.³⁹

Další změny přichází s novelizací zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Došlo zde k několika zpřesněním a doplněním o **nové osvobození od daně** a to příspěvku na péči a dávek pomoci v hmotné nouzi (§ 4 odst. 1, písm. i), které se týkaly také slevy na manželku (manžela), jelikož nově se do příjmu vyživované osoby kromě dávek sociální péče a sociálních služeb nezahrnoval ani příspěvek na péči či dávky pomoci v hmotné nouzi. Do ZDP byla přidána **nová nezdanitelná částka**, která měla motivovat zaměstnance k dalšímu vzdělávání a zvyšování kvalifikace a umožnila mu uplatnit si při ročním zúčtování daně částku na úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání. Jedná se o § 15 odst. 8 ZDP, který upravuje podmínky, kdy zkouška nesměla být hrazena zaměstnavatelem a byla stanovena hranice max. odpočtu 10 000 Kč, 13 000 Kč u poplatníka se zdravotním postižením a 15 000 Kč u poplatníka s těžkým zdravotním postižením. Nárok na odečet této nezdanitelné části od ZD musel zaměstnanec prokázat potvrzením o zaplacení úhrady za zkoušku.⁴⁰

3.2 Změny v roce 2008

Rok 2008 přinesl nejvýznamnější změny ve zdanění FO. V daňové oblasti se jedná o nejrozsáhlejší změny od vzniku nové daňové soustavy v roce 1993. Důvodem tak velké novelizace ZDP bylo schválení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, který měl zamezit hrozbě vysokého rozpočtového deficitu roku 2008. Daňová reforma měla přispět ke stabilizaci veřejných financí, jelikož státní výdaje čím dál tím více převyšovaly příjmy a předpokládaný deficit bylo nutno snížit.⁴¹

Mezi nejdůležitější změny, které reforma zavedla, bylo použití **jednotné sazby daně** ve výši 15 % namísto klouzavě progresivní sazby ve výši od 12 do 32 %. Aplikováním jednotné sazby daně došlo ke znevýhodnění zaměstnanců s nižším příjmem, kteří doposud spadali do skupiny, jenž byla zdaňována 12% sazbou. U zaměstnanců s vyššími příjmy, kteří spadali do 32 % sazby daně, dochází k výraznému snížení daňové povinnosti, kterou rádi uvítali. Tyto

³⁹ Daně z příjmů 2007: Co se mění? [online]. [2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dane/18604-dan-z-prijmu-2007-co-se-meni>

⁴⁰ Marková (2007), Šubrt (2007), Vybíhal (2007)

⁴¹ Nejdůležitější daňové změny platné pro rok 2008 [online]. [2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.stomateam.cz/index.php?clanek=260>

velké rozdíly byly řešeny zvýšením slevy na dani, daňového zvýhodnění a zavedením superhrubé mzdy. V médiích se mluvilo často o rovné daňové sazbě jako o tzv. rovné dani, která působila pocitem, že každý poplatník platí stejnou daň podle výše svého příjmu. Šlo však o omyl, protože poměrně nízká 15 % daňová sazba byla kompenzována zavedením superhrubé mzdy a tak se příjmy zaměstnanců ve skutečnosti zdaňovaly cca 23 % sazbou. Pro vysvětlení je uveden příklad (viz. tab. 3.1).

Tabulka 3.1: Rozdílný základ daně pro roky 2007 a 2008 v Kč

Položka/Rok	2007	2008
Hrubá mzda	10 000	10 000
Sociální pojištění placené zaměstnancem	8 %	8 %
Zdravotní placené zaměstnancem	4.5 %	4.5 %
Sociální pojištění placené zaměstnavatelem	26 %	26 %
Zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem	9 %	9 %
Základ daně	* 8 750	** 13 500
Zaokrouhlení	8 800	13 500
Sazba daně	12 %	15 %
Daň	1 056	2 025
Sleva na dani	600	2 070
Daň po slevě	456	0

* Základ daně činí 87,5 % hrubé mzdy.

** Základ daně činí 135 % hrubé mzdy.

Zdroj: Vlastní zpracování

Výpočtem lze dokázat, že reálné zdanění bylo ve výši 23.1 % namísto 15 % a to pomocí vztahu

$$x = \frac{100 \% + \text{sazba SP a ZP (zaměstnavatel)}}{100 \% - \text{sazba SP a ZP (zaměstnanec)}} \cdot \text{sazba daně} \quad (1)$$

Dosazení hodnot do vztahu (1):

$$x = \frac{100 \% + 35 \%}{100 \% - 12.5 \%} \cdot 15 = 1,54 \cdot 15 = 23.1 \%$$

Z důvodu nově zavedené jednotné sazby daně dochází k úpravě ZD, tj. navýšení hrubé mzdy zaměstnanců o sociální a zdravotní pojistné placené zaměstnavatelem povinně na tzv. **superhrubou mzdu**, jedná-li se o DPP při odměně do 10 000 Kč měsíčně, u které zaměstnavatel nemá povinnosti platit pojistné z příjmů zaměstnance, základ daně se nezvyšuje. V předchozích letech se ZD stanovil jako hrubá mzda snížená o sociální a zdravotní pojištění zaměstnance. V důsledku změny ZD dochází ke změně **slev na dani**.⁴² Tyto změny jsou uvedeny v Příloze č. 3.

Zavedení superhrubé mzdy ovlivnilo příjmy zdaněné **srážkovou daní**, která byla stanovena na 15 %. V případě, že poplatník nepodepsal prohlášení k dani a má hrubý příjem podle § 6 odst.1 a, d + § 6 odst. 10 do 5 000 Kč, navýší se tento příjem o sociální a zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem a z této částky se stanoví daň.⁴³

Změny se týkaly **daňového osvobození** a to zpřesnění podmínek osvobození u částek, které byly určeny na odborný rozvoj zaměstnanců a rekvalifikace, osvobození se však netýká zvyšování kvalifikace. Dochází ke zrušení osvobození příjmů členů bytových družstev a nově vzniká osvobození pro příjem ve formě náhrady mzdy či platu, který byl do budoucna povinen platit zaměstnavatel svým zaměstnancům ze svých finančních prostředků místo nemocenské. Je stanoven limit pro daňové osvobození u dočasného ubytování zaměstnanců na 3 500 Kč měsíčně. Pro zaměstnavatele se ruší osvobození pojistného na sociální a zdravotní pojištění, které byl povinen platit zaměstnavatel za své zaměstnance. Nově byl určen limit pro daňové osvobození na příspěvek zaměstnavatele na penzijní připojištění se státním příspěvkem a částky pojistného na soukromé životní pojištění zaměstnance ve výši 24 000 Kč ročně od jednoho zaměstnavatele (v roce 2007 byl osvobozen měsíční příspěvek na penzijní připojištění ve výši max. 5 % měsíčního vyměřovacího základu pro sociální a zdravotní pojištění, soukromé životní pojištění ve výši max. 12 000 Kč ročně). Částka nad tento limit je u zaměstnance zdaněna jako součást mzdy a podléhá sociálnímu a zdravotnímu pojištění. Aby uvedené příspěvky byly daňově uznatelným výdajem zaměstnavatele, je nutné, aby jejich poskytování bylo stanoveno vnitřním předpisem zaměstnavatele, resp. v pracovní nebo jiné smlouvě.⁴⁴

V roce 2008 dochází rovněž ke **zrušení společného zdanění manželů** a to opět z důvodu úspory státního rozpočtu. Výhodou společného zdanění manželů byla optimalizace

⁴² Marková (2008)

⁴³ Vybíhal (2008)

⁴⁴ Šubrt (2008)

daňových povinností manželů a s tím související vracení přeplatků. Toto zrušení bylo kompenzováno navýšením slev na dani a daňového zvýhodnění.⁴⁵

Dochází ke **zrušení min. ZD**, který pro rok 2007 činil 120 800 Kč. Min. ZD znamenal, že pokud poplatník, jehož se toto omezení týkalo a jeho celkový skutečný základ daně nedosáhl zmíněné výše, musel při výpočtu daně vycházet z výše uvedené částky.

3.3 Změny v roce 2009

Po převratných změnách v předešlém roce dochází ve většině případů jen ke zpřesnění či vysvětlení problémových oblastí převážně v ZDP. Slevy na dani na poplatníka, na vyživovanou manželku a na dítě se původně měly od 1. ledna 2009 výrazně snížit, novela ZDP, kterou v závěru roku schválila Poslanecká sněmovna a která platí od 1. ledna 2009, však plánované snížení zrušila. Zároveň nedošlo ke snížení daně z příjmu na původně slibovaných 12.5 %. Slevy na dani i samotná daň tak nadále zůstávají na stejných hodnotách jako v roce 2008.⁴⁶

Aby si však zaměstnanci alespoň trochu polepšili, byla **snížena sazba sociálního pojištění** z původních 8 % na 6.5 %. To v praxi znamená, že zaměstnanci již nebudou poplatníky nemocenského pojištění (1.1 %) ani příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (0.4 %). Toto pojistné bude hradit pouze zaměstnavatel. K úpravě sazby sociálního pojištění dochází rovněž u zaměstnavatelů, kde dochází ke snížení o 1 %, tj. na 25 %. Pokles se projeví na nemocenském pojištění, na které se bude odvádět místo 3.3 % jen 2.3 %. V důsledku této změny dochází k úpravě výše superhrubé mzdy, tzn., že se hrubá mzda násobí koeficientem 1.34.⁴⁷

Od roku 2009 dochází k úpravě NČZD a to **darů**, které si zaměstnanec může odečíst při ročním zúčtování od ZD. Rozšiřuje se okruh příjemců darů, kterými mohou být fyzické nebo právnické osoby se sídlem v EU, v Norsku nebo na Islandu. Toto rozšíření je vázáno

⁴⁵ Společné zdanění manželů: Letos naposledy [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/spolecne-zdaneni-manzelu-letos-naposledy/>

⁴⁶ Změny a novinky roku 2009 v kostce [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/zmeny-a-novinky-roku-2009-v-kostce/>

⁴⁷ Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

podmínkou splnění místních darovacích požadavků v oblasti daní (pokud existují, jinak pouze podmínky ZDP) na straně příjemce darů.⁴⁸

Aby nebylo změn málo, dochází k **navýšení limitu vlastního příjmu manžela(ky)** při uplatňování slevy na dani a k rozšíření seznamu příjmů vyživovaného manžela(ky), které se do vlastního příjmu nezahrnují. Jedná se o příjem ve formě příspěvku na péči na základě péče o osobu blízkou. Zatímco dříve nesměl vlastní příjem druhého z manželů za ZO přesáhnout 38 040 Kč, nyní by neměl být vyšší než 68 000 Kč. Tento vyšší limit se použil již pro ZO roku 2008.⁴⁹

Dochází k úpravě **osvobození od daně** na straně zaměstnanců v podobě rozšíření rekvalifikace na daňově účinné náklady zaměstnavatele na odborný rozvoj zaměstnanců a na provoz vlastního vzdělávacího zařízení.⁵⁰

Změna nastává také u **vyplácení nemocenské**. První tři dny je zaměstnanec bez příjmu a prvních 14 dnů mu náleží náhrada mzdy vyplácená zaměstnavatelem. Od 15. dne nemoci se vyplácí nemocenská příslušnou správou sociálního zabezpečení. Přínosnou novinkou pro zaměstnavatele je možnost kontrolovat zaměstnance během prvních 14 dnů, tedy v době, kdy zaměstnavatel vyplácí náhradu mzdy. Právo kontroly může zaměstnavatel převést na sociální správu.⁵¹

3.4 Změny v roce 2010

Již v roce 2009 začala na ČR působit ekonomická krize, která zapříčinila řadu změn v následujícím roce. Mediálně známým se stal tzv. **Janotův úsporný balíček**, který přinesl několik protikrizových opatření v podobě novelizace ZDP. Cílem těchto opatření nebyly až tak změny ve zdanění zaměstnanců, jakož zlepšení stavu veřejných financí či podpora investic.⁵²

Sazba daně zůstala zachována na 15 %. Uvažovalo se však o určitých změnách pro vysoko příjmové obyvatelstvo. Při přípravě Janotova úsporného balíčku Ministerstvo financí

⁴⁸ Vybíhal (2009)

⁴⁹ Marková (2009)

⁵⁰ Šubrt (2009)

⁵¹ Nemocenské dávky v roce 2009 a podmínky uplatnění nároku [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/nemocenske-davky-v-roce-2009/>

⁵² Změny v daních od 1.1.2010 [online]. 2012-02-06. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d8424v11086-zmeny-v-danich-od-1-1-2010/>

navrhovalo zavést od roku 2010 progresivní sazbu DPFO ve výši 23 % pro daňový základ přesahující cca 2 250 000 Kč. Při dosažení této hranice by již zaměstnanci neplatili pojistné, ale pouze vyšší daň. Návrh však nebyl vládou prosazen a rozhodlo se o další úpravě sazby daně až od roku 2011, která měla spočívat v zavedení daňové progrese, přičemž měla být zachována současná 15% sazba a od základu přesahujícího 1 200 000 Kč by platila sazba ve výši 30 %.

Pozitivní změnou je zvýšení slevy na dani u **daňového zvýhodnění na dítě**, a to z původních 10 680 Kč na 11 604 Kč ročně.⁵³

U slev na dani došlo také k další úpravě, avšak pouze administrativní, a to u **názvosloví invalidních kategorií**. Zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, se ruší původní pojmy jako plná invalidita a částečná invalidita. Ty jsou nahrazeny invaliditou I. stupně, invaliditou II. stupně (oba termíny nahrazují částečnou invaliditu) a invaliditou III. stupně (odpovídá plné invaliditě).

Změna nastala mimo ZDP, a to u **odvodu pojistného**. Doposud se za den platby považoval den, kdy platba byla odeslána z účtu plátce nebo poplatníka. Nově se dnem platby stává den, kdy platba byla připsána příjemci, tedy příslušné OSSZ či zdravotní pojišťovně, na bankovní účet.⁵⁴

U sociálního i zdravotního pojištění dochází ke **zvýšení max. VZ** z původního 48násobku průměrné mzdy v národním hospodářství (pro rok 2010 23 709 Kč) na 72násobek, tj. 1 707 048 Kč. Tato změna měla negativní vliv na zaměstnance s vysokými příjmy, jelikož museli odvádět vyšší pojistné a tím i vyšší daň. Původně mělo být zvýšení limitu pouze pro jedno ZO, ovšem max. VZ zůstal i pro následující roky ve výši 72násobku průměrné mzdy v národním hospodářství.⁵⁵

⁵³ Marková (2010)

⁵⁴ Změny v daních od 1.1.2010 [online]. [2012-02-10]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d8424v11086-zmeny-v-danich-od-1-1-2010/>

⁵⁵ Vybíhal a kol. (2010)

Tabulka 3.2: Porovnání maximálních vyměřovacích základů pro roky 2009 a 2010 v Kč

Položka/Rok	2009*	2010**	2009*	2010**
Hrubá mzda	100 000	100 000	142 254	142 254
SP zaměstnanec 6,5 %	6 125	6 500	6 125	9 247
ZP zaměstnanec 4,5 %	4 240	4 500	4 240	6 402
SP zaměstnavatel 25 %	23 555	25 000	23 555	36 564
ZP zaměstnavatel 9 %	8 480	9 000	8 480	12 803
Základ daně zaokrouhlený	132 100	134 000	174 300	191 700
Daň	19 815	20 100	26 145	28 755
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070
Daň po slevě	17 745	18 030	24 075	26 685
Čistá mzda	71 890	70 970	107 814	99 920

* maximální vyměřovací základ: $1\,130\,640/12 = 94\,220$ Kč

** maximální vyměřovací základ: $1\,707\,048/12 = 142\,254$ Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

3.5 Změny v roce 2011

Rok 2011 byl ve znamení snížení rostoucího zadlužení státu formou úsporných opatření nově zvolené vlády. Došlo k řadě změn, které poplatníkům tzv. „vytáhaly peníze z kapsy“.

Zásadní a velice negativnou změnou, která se dotkla poplatníků, bylo **zdanění státní podpory ke stavebnímu spoření**, která byla poskytnuta v roce 2011, tj. zdaněna za rok 2010, a to jednorázovou 50 % srážkovou daní. Aby změn v oblasti státní podpory nebylo málo, došlo ke snížení její max. výše na 1 500 Kč a zdanění úroků z vkladů na stavebním spoření srážkovou daní ve výši 15 %, které byly dříve od daně osvobozeny.⁵⁶

Prvním dnem nového roku nabývá účinnosti nový zákon č. 280/2009 Sb., **daňový řád**, ve znění pozdějších předpisů, který nahrazuje zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Daňový řád přinesl řadu nových pojmů a institutů, např. starý pojem daňové přiznání je nahrazen pojmem daňové tvrzení. Nová právní úprava upravuje procesní práva a povinnosti, řeší vztahy s finančními úřady a zpřísnila sankce za pozdní podání. Od 1. ledna 2011 je posunut okamžik, od kterého vznikají úroky z prodlení a

⁵⁶ Co nového nás čeká v daních a účetnictví od 1. 1. 2011 [online]. [2012-02-11]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26832v35198-co-noveho-nas-ceka-v-danich-a-ucetnictvi-od-1-1-2011/?search_query=%24index%3D85&search_results_page=1

to o čtyři pracovní dny, tzn. že úroky z prodlení se počítají až od pátého pracovního dne po termínu pro podání daňového tvrzení. Důvodem tohoto posunutí je, že od listopadu 2009 se za úhradu daně považuje den, kdy banka připsá peníze na účet finančního úřadu, a to bývá zpravidla 2 až 3 dny poté, co poplatník odeslal peníze ze svého účtu. Docházelo tak ke zbytečným pokutám za pozdní placení daní. Jak už to tak bývá, když se něco povolí, musí se něco zpřísnit. V tomto případě to znamená, že kdo podá daňové tvrzení pozdě, dostane pokutu min. ve výši 500 Kč a to i tehdy, že mu vychází nulová daň a měl povinnost podat daňové tvrzení, ovšem neučinil tak. Dříve záleželo pouze na pracovníkovi finančního úřadu, zda poplatníkovi pokutu uloží či ne.

Ničivé povodně roku 2010, které zasáhly ČR, způsobily snížení slevy na poplatníka. Princip spočívá v tom, že se sleva měsíčně snižuje o 100 Kč z původních 2 070 Kč na 1 970 Kč. Ročně toto snížení u poplatníka představuje 1 200 Kč, o které přijde díky tzv. **povodňové dani**, která je odčerpána do speciálního daňového fondu, ze kterého se v případě potřeby uvolní finanční prostředky na prevenci či likvidaci povodní. Se zavedením povodňové daně nesouhlasily $\frac{4}{5}$ občanů z toho důvodu, že „daň“ je fixně stanovena, tzn., že poplatník s nízkým příjmem odvádí na této dani stejně jako poplatník s vysokým příjmem. Dobrou zprávou je, že povodňová daň měla pouze roční platnost a to od 1. 1. 2011 do konce roku.⁵⁷

Od ledna 2011 mají zaměstnavatele nově **povinnost platit** svým zaměstnancům **nemocenskou** formou náhrady mzdy z původních 14 kalendářních dnů **nově 21 kalendářních dnů**. Tato úprava má přechodný charakter trvající do konce prosince 2013, poté se stav vrátí k původním 14 dnům. Příčinou tohoto týdenního navýšení je pokles výdajů státu na nemocenské, které by se poskytovaly kratší dobu nebo by se neposkytovaly vůbec. Ruší se s výjimkou zaměstnanců se zdravotním postižením odpočet poloviny náhrady mzdy (tzv. refundace) poskytnuté za dobu dočasné pracovní neschopnosti.⁵⁸

Tzv. malým zaměstnavatelům, tj. zaměstnavatelům zaměstnávajícím méně než 26 zaměstnanců, je umožněno uplatnit „**zvláštní systém**“, který spočívá v tom, že pokud se tyto zaměstnavatelé dobrovolně do systému přihlásí, a to vždy pro každý kalendářní rok, tak budou platit pojistné na sociální zabezpečení v sazbě o jedno procento vyšší, tzn. ve výši 26 %. Odměnou jim za to bude možnost odečíst si od pojistného na sociální zabezpečení

⁵⁷ Marková (2011)

⁵⁸ Nemocenské dávky 2011 a uplatnění jejich nároku [online]. [2012-03-01]. Dostupné z : <http://www.podnikatel.cz/clanky/nemocenske-davky-2011-a-uplatneni-jejich-naroku/>

polovinu z náhrady mzdy vyplacené za období do 21. dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.⁵⁹

Z důvodu omezení práce na černo dochází k povinnosti určené zákoníkem práce **uzavírat dohody o provedení práce písemně.**

3.6 Daňová reforma

S podpisem prezidenta byla odstartována nová daňová reforma, kterou prosadila vládní koalice. Daňová reforma by podle návrhu Senátu měla začít platit od roku 2015, ovšem Ministerstvo financí již avizovalo, že připraví pozměňovací návrh, který posune platnost do roku 2014.

Výraznou změnou bude **zrušení superhrubé mzdy** s daňovou sazbou ve výši 15 % a **zavedení 19 % sazby DPFO**, která se bude počítat pouze z hrubé mzdy. Příjmy zahrnované do samostatného ZD zůstanou i nadále zdaňovány 15 % sazbou. Tato změna bude pozitivní pro zaměstnance s hrubým měsíčním příjmem do 40 000 Kč. Lépe placení zaměstnanci budou naopak na reformě ztratit.

Další schválenou změnou je **sjednocení sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění** na 6.5 %, což pro zaměstnance bude znamenat o 2 % vyšší odvod na ZP. Povinné platby sociálního a zdravotního pojištění zaměstnavatelů za zaměstnance budou nahrazeny **daní z úhrnu mezd** ve výši 32.5 %, dojde tedy k jejím snížením o 1.5 % a uvedená sazba se nebude rozlišovat na zdravotní a sociální pojištění.

Snížený max. VZ pro SP na 48násobek průměrné mzdy a max. VZ pro ZP, který zůstává na 72násobku přinese změnu u slevy na poplatníka. Jestliže zaměstnanec překročí max. VZ a přestane odvádět státu pojistné, nebude mít možnost uplatnit si slevu na poplatníka.

Po vážných diskuzích okolo zaměstnaneckých stravenek nakonec zůstává zachováno jejich osvobození. Navíc bude **zavedeno daňové zvýhodnění 3 000 Kč ročně** (tj. 250 Kč měsíčně) pro zaměstnance formou zaměstnanecké slevy a bonusu. Tímto krokem chtěla vláda alespoň zčásti nahradit zrušení zaměstnaneckých benefitů.

Dojde ke **snížení limitu u osvobození příspěvku na rekreaci** z původních 20 000 Kč na polovinu, tj. 10 000 Kč.

⁵⁹ Mzdy a personalistika [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.jkr.cz/podpora/zvlastni-system-platby-pojistneho>

Změny se dotknou ZD, ze kterého budou vyloučeny příjmy z prodeje cenných papírů, pokud nepřesáhnou 100 000 Kč ročně. Úprava ZD o nezdánitelné části zaznamená taktéž změnu, a to ve formě **snížení zaplacených úroků** na stavební spoření z původních 300 000 Kč na 80 000 Kč.

Nově budou předmětem DPFO výměry pozemků při pozemkových úpravách.

Novinkou bude **zřízení jednotného inkasního místa**. To umožní zaměstnavatelům platit daně z příjmů včetně záloh, pojistné na sociální zabezpečení, odvodu na státní politiku zaměstnanosti, pojistného na úrazové pojištění a veřejné zdravotní pojištění na jediném místě a pomocí jediného tiskopisu.⁶⁰

⁶⁰ Senát posune daňovou reformu na rok 2015, Kalousek ji chce přesto dřív [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/senat-posune-danovou-reformu-na-rok-2015-kalousek-ji-chce-presto-driv-1fe-ekonomika.aspx?c=A111208_1697707_ekonomika_vem

Daňová reforma schválena vládou: Jak se změní vaše čistá mzda? [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302342/>

4 Analýza daňové zátěže se zaměřením na lineární a progresivní sazby daně

Cílem kapitoly je srovnat odvody na sociální a zdravotní pojištění, DPFO a výši čisté mzdy za jednotlivé roky u specificky vymezeného poplatníka. Největší pozornost bude věnována rozdílům v roce 2007 a 2012 a z toho důvodu bude příjem zaměstnance rozdělen do 4 skupin odpovídajícím různé daňové sazbě pro rok 2007.

4.1 Měsíční zúčtování zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti

Každý kalendářní měsíc zaměstnavatel vypočítá a odvádí zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti zaměstnance. Postup výpočtu se v minulosti několikrát měnil a z toho důvodu je v Příloze č. 4 uveden vývoj v jednotlivých letech. Při měsíčním zúčtování záloh se základ daně zaokrouhluje na stokoruny nahoru a sazba daně v jednotlivých letech je uvedena v Příloze č. 5. Součástí Přílohy č. 6 jsou slevy na dani a daňové zvýhodnění pro jednotlivé roky.

4.2 Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 12% sazby daně v roce 2007

Zaměstnanec Petr Veliký, jehož měsíční hrubá mzda činí 9 500 Kč, podepsal prohlášení k dani. Uplatňuje slevu na poplatníka podle § 35ba ZDP a dále má jedno nezletilé dítě, na které uplatňuje daňové zvýhodnění podle § 35c ZDP. Nárok na daňové zvýhodnění doložil potvrzením školy o studiu, rodným listem dítěte a potvrzením od zaměstnavatele manželky, že nárok na daňové zvýhodnění současně neuplatňuje druhý z manželů. Zaměstnanec je ženatý, avšak manželka dosahuje ročního příjmu ve výši 125 000 Kč. Pan Veliký dvakrát ročně daroval krev a zaplatil příspěvek na své soukromé životní pojištění ve výši 3 500 Kč. Nárok na odečet NČZD doložil potvrzením o darování krve a smlouvou o soukromém životním pojištění a potvrzením pojišťovny o pojistném zaplaceném v uplynulém zdaňovacím období.

Tabulka 4.1: Měsíční zúčtování záloh na dani u poplatníka s hrubou mzdou ve výši 9 500 Kč

Položka/Rok	2007 (v Kč)	2008 (v Kč)	2009 (v Kč)	2010 (v Kč)	2011 (v Kč)	2012 (v Kč)
Hrubý příjem	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500	9 500
SP zaměstnanec	760	760	618	618	618	618
ZP zaměstnanec	428	428	428	428	428	428
SP zaměstnavatel	2 470	2 470	2 375	2 375	2 375	2 375
ZP zaměstnavatel	855	855	855	855	855	855
Základ daně	8 312	12 825	12 730	12 730	12 730	12 730
Zaokrouhlení	8 400	12 900	12 800	12 800	12 800	12 800
Zálohová daň před slevami	1 008	1 935	1 920	1 920	1 920	1 920
Sleva na poplatníka	600	2 070	2 070	2 070	1 970	2 070
Zálohová daň po slevě	408	0	0	0	0	0
Daňové zvýhodnění	500	890	890	967	967	1 117
Zálohová daň po slevách	0	0	0	0	0	0
Daňový bonus	92	890	890	967	967	1 117
Čistá mzda	8 404	9 202	9 344	9 421	9 421	9 571

Zdroj: Vlastní zpracování

ZD se od roku 2008 zvýšil z důvodu zavedení superhrubé mzdy. Nově se k hrubé mzdě přičítá sociální a zdravotní pojištění, které povinně odvádí zaměstnavatel. Do roku 2007 byl základ daně vyjádřen jako rozdíl hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění zaměstnance. Zvýšený základ daně znamená vyšší daň z příjmů ze závislé činnosti. Došlo ke zvýšení daňové sazby, a to z 12 % na 15 %. Pokud poplatník uplatní slevy na dani (v tomto modelovém případě jde o slevu na poplatníka a daňové zvýhodnění na dítě), tak výsledná daň je nulová a poplatník získává daňový bonus. Od roku 2008 došlo k navýšení jak slevy na poplatníka, tak daňového zvýhodnění na dítě, a proto je daňový bonus tohoto roku vyšší i za situace, že byl vyšší základ daně a vyšší daňová sazba. Čistá mzda uvedeného zaměstnance se skokově zvýšila v roce 2008 a v následujících letech docházelo pouze k jejímu mírnému navýšení.

Odvody na sociálním pojištění se změnilы v roce 2009, kdy došlo ke snížení sazby z 8 % na 6,5 % u zaměstnance a z 26 % na 25 % u zaměstnavatele.

Výše daňové povinnosti (daňového bonusu), odvodů na pojistném a čisté mzdy jsou uvedeny v Příloze č. 7.

Tabulka 4.2: Srovnání roku 2007 a 2012 při hrubé mzdě ve výši 9 500 Kč

Položka/Rok	2007 (v Kč)	2012 (v Kč)	Absolutní změna (v Kč)	Relativní změna (v %)
Základ daně	8 312	12 730	+ 4 418	+ 53
Zálohová daň před slevami	1 008	1 920	+ 912	+ 90
Sleva na poplatníka	600	2 070	+ 1 470	+ 245
Daňové zvýhodnění	500	1 117	+ 617	+ 123
Zálohová daň po slevách	0	0	0	0
Daňový bonus	92	1 117	+ 1 025	+ 1 114
Čistá mzda	8 404	9 571	+ 1 167	+ 14

Zdroj: Vlastní zpracování

ZD se zvýšil o 53 % z důvodu změny jeho výpočtu. Daň před slevou se zvýšila o 90 %, což bylo způsobeno novým základem daně a zároveň zvýšenou sazbou DPFO. Téměř zanedbatelný vliv na tuto změnu mělo snížení sazby u sociálního pojištění. Sleva na poplatníka i daňové zvýhodnění na dítě mnohonásobně vzrostly, což zapříčinilo mnohem vyšší daňový bonus, který bude poplatníkovi vyplacen. Čistá mzda zaměstnance vzrostla o 1 167 Kč, tj. o 14 %.

4.3 Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 19% sazby daně v roce 2007

Zaměstnanec Petr Veliký, jehož měsíční hrubá mzda činí 18 200 Kč, podepsal prohlášení k dani. Uplatňuje slevu na poplatníka podle § 35ba ZDP a dále má jedno nezletilé dítě, na které uplatňuje daňové zvýhodnění podle § 35c ZDP. Nárok na daňové zvýhodnění doložil potvrzením školy o studiu, rodným listem dítěte a potvrzením od zaměstnavatele manželky, že nárok na daňové zvýhodnění současně neuplatňuje druhý z manželů. Zaměstnanec je ženatý, avšak manželka dosahuje ročního příjmu ve výši 125 000 Kč. Pan Veliký dvakrát ročně daroval krev a zaplatil příspěvek na své soukromé životní pojištění ve

výši 3 500 Kč. Nárok na odečet NČZD doložil potvrzením o darování krve a smlouvou o soukromém životním pojištění a potvrzením pojišťovny o pojistném zaplaceném v uplynulém zdaňovacím období.

Tabulka 4.3: Měsíční zúčtování záloh na dani u poplatníka s hrubou mzdou ve výši 18 200 Kč

Položka/Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
Hrubý příjem	18 200	18 200	18 200	18 200	18 200	18 200
SP zaměstnanec	1 456	1 456	1 183	1 183	1 183	1 183
ZP zaměstnanec	819	819	819	819	819	819
SP zaměstnavatel	4 732	4 732	4 550	4 550	4 550	4 550
ZP zaměstnavatel	1 712	1 712	1 712	1 712	1 712	1 712
Základ daně	15 925	24 644	24 462	24 462	24 462	24 462
Zaokrouhlení	16 000	24 700	24 500	24 500	24 500	24 500
Zálohová daň před slevami	2 333	3 705	3 675	3 675	3 675	3 675
Sleva na poplatníka	600	2 070	2 070	2 070	1 970	2 070
Zálohová daň po slevě	1 733	1 635	1 605	1 605	1 705	1 605
Daňové zvýhodnění	500	890	890	967	967	1 117
Zálohová daň po slevách	1 233	745	715	638	738	488
Daňový bonus	0	0	0	0	0	0
Čistá mzda	14 692	15 180	15 483	15 560	15 460	15 710

Zdroj: Vlastní zpracování

Zavedením superhrubé mzdy od roku 2008 došlo k výraznému zvýšení ZD. Toto zvýšení znamenalo vyšší daň z příjmů ze závislé činnosti, a to i v případě, že u modelového poplatníka dochází ke snížení daňové sazby z 19 % na 15 %. Vypočtená daň se v roce 2008 zvýšila o 1 372 Kč oproti roku 2007. Toto výrazné navýšení bylo eliminováno vyšší slevou na dani a tudíž výsledná daňová povinnost pro rok 2008 se snížila o 488 Kč a tím i čistá mzda vyplacená poplatníkovi poměrně vzrostla. V dalších letech dochází k mírnému nárůstu čisté mzdy.

V roce 2009 došlo ke snížení sazby u odvodů na sociální a zdravotní pojištění z 8 % na 6.5 % u zaměstnance a z 26 % na 25 % u zaměstnavatele.

V Příloze č. 7 se nachází údaje o daňové povinnosti (příp. daňový bonus), odvodů na pojistném a o čisté mzdě.

Tabulka 4.4: Srovnání roku 2007 a 2012 při hrubé mzdě ve výši 18 200 Kč

Položka/Rok	2007 (v Kč)	2012 (v Kč)	Absolutní změna (v Kč)	Relativní změna (v %)
Základ daně	15 925	24 462	+ 8 337	+ 54
Zálohová daň před slevami	2 333	3 675	+ 1 342	+ 58
Sleva na poplatníka	600	2 070	+ 1 470	+ 245
Daňové zvýhodnění	500	1 117	+ 617	+ 123
Zálohová daň po slevách	1 233	488	- 745	- 60
Daňový bonus	0	0	0	0
Čistá mzda	14 692	15 710	+ 1 018	+ 1

Zdroj: Vlastní zpracování

ZD se zvýšil o 54 % z důvodu změny jeho výpočtu. Daň před slevou se zvýšila o 228 %, což bylo způsobeno novým ZD a zároveň sníženou sazbou DPFO. Téměř zanedbatelný vliv na tuto změnu mělo snížení sazby u sociálního pojištění. Sleva na poplatníka i daňové zvýhodnění na dítě mnohonásobně vzrostly, ovšem v konečném výsledku čistá mzda zaměstnance poklesla o 194 Kč, tj. o 1 %.

4.4 Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 25 % sazby daně v roce 2007

Zaměstnanec Petr Veliký, jehož měsíční hrubá mzda činí 25 300 Kč, podepsal prohlášení k dani. Uplatňuje slevu na poplatníka podle § 35ba ZDP a dále má jedno nezletilé dítě, na které uplatňuje daňové zvýhodnění podle § 35c ZDP. Nárok na daňové zvýhodnění doložil potvrzením školy o studiu, rodným listem dítěte a potvrzením od zaměstnavatele manželky, že nárok na daňové zvýhodnění současně neuplatňuje druhý z manželů. Zaměstnanec je ženatý, avšak manželka dosahuje ročního příjmu ve výši 125 000 Kč. Pan Veliký dvakrát ročně daroval krev a zaplatil příspěvek na své soukromé životní pojištění ve výši 3 500 Kč. Nárok na odečet NČZD doložil potvrzením o darování krve a smlouvou

o soukromém životním pojištění a potvrzením pojišťovny o pojistném zaplaceném v uplynulém zdaňovacím období.

Tabulka 4.5: Měsíční zúčtování záloh na dani u poplatníka s hrubou mzdou ve výši 25 300 Kč

Položka/Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
Hrubý příjem	25 300	25 300	25 300	25 300	25 300	25 300
SP zaměstnanec	2 024	2 024	1 645	1 645	1 645	1 645
ZP zaměstnanec	1 139	1 139	1 139	1 139	1 139	1 139
SP zaměstnavatel	6 578	6 578	6 325	6 325	6 325	6 325
ZP zaměstnavatel	2 277	2 277	2 277	2 277	2 277	2 277
Základ daně	22 137	34 155	33 902	33 902	33 902	33 902
Zaokrouhlení	22 200	34 200	34 000	34 000	34 000	34 000
Zálohová daň před slevami	3 751	5 130	5 100	5 100	5 100	5 100
Sleva na poplatníka	600	2 070	2 070	2 070	1 970	2 070
Zálohová daň po slevě	3 151	3 060	3 030	3 030	3 130	3 030
Daňové zvýhodnění	500	890	890	967	967	1 117
Zálohová daň po slevách	2 651	2 170	2 140	2 063	2 163	1 913
Daňový bonus	0	0	0	0	0	0
Čistá mzda	19 486	19 967	20 376	20 453	20 353	20 603

Zdroj: Vlastní zpracování

I v tomto případě superhrubá mzda navýšila ZD. Vyšší ZD znamená vyšší daň z příjmů. Modelovému poplatníkovi se sice sníží sazba daně z 25 % na 15 %, ale i přesto bude jeho daňová povinnost před slevami na dani v roce 2008 o 1 379 Kč vyšší než v roce 2007. Uplatněním slev na dani si poplatník svou daňovou povinnost snížil v roce 2008 o 481 Kč oproti roku 2007. Jeho čistá mzda se tedy po roce 2007 zvyšuje.

Rok 2009 přinesl snížení sazby u odvodů sociálního a zdravotního pojištění z 8 % na 6,5 % u zaměstnance a z 26 % na 25 % u zaměstnavatele.

Grafická prezentace výše daňové povinnosti (daňového bonusu), odvodů na pojistném a konečné čisté mzdy se nachází v Příloze č. 7.

Tabulka 4.6: Srovnání roku 2007 a 2012 při hrubé mzdě ve výši 25 300 Kč

Položka/Rok	2007 (v Kč)	2012 (v Kč)	Absolutní změna (v Kč)	Relativní změna (v %)
Základ daně	22 137	33 902	+ 11 765	+ 53
Zálohová daň před slevami	3 751	5 100	+ 1 349	+ 36
Sleva na poplatníka	600	2 070	+ 1 470	+ 245
Daňové zvýhodnění	500	1 117	+ 617	+ 123
Zálohová daň po slevách	2 651	1 913	- 738	- 28
Daňový bonus	0	0	0	0
Čistá mzda	19 486	20 603	+ 1 117	+ 6

Zdroj: Vlastní zpracování

ZD se zvýšil o 53 % z důvodu změny jeho výpočtu. Daň se zvýšila o 36 %, což bylo způsobeno novým ZD a zároveň sníženou sazbou DPFO. Téměř zanedbatelný vliv na tuto změnu mělo snížení sazby u sociálního pojištění. Sleva na poplatníka i daňové zvýhodnění na dítě mnohonásobně vzrostly, a proto výsledná daňová povinnost je o 28 % nižší. Čistá mzda zaměstnance vzrostla o 1 117 Kč, tj. o 6 %.

4.5 Zaměstnanec s měsíčním příjmem spadajícím do 32% sazby daně v roce 2007

Zaměstnanec Petr Veliký, jehož měsíční hrubá mzda činí 37 000 Kč, podepsal prohlášení k dani. Uplatňuje slevu na poplatníka podle § 35ba ZDP a dále má jedno nezletilé dítě, na které uplatňuje daňové zvýhodnění podle § 35c ZDP. Nárok na daňové zvýhodnění doložil potvrzením školy o studiu, rodným listem dítěte a potvrzením od zaměstnavatele manželky, že nárok na daňové zvýhodnění současně neuplatňuje druhý z manželů. Zaměstnanec je ženatý, manželka dosahuje ročního příjmu ve výši 125 000 Kč. Pan Veliký dvakrát ročně daroval krev a zaplatil příspěvek na své soukromé životní pojištění ve výši 3 500 Kč. Nárok na odečet NČZD doložil potvrzením o darování krve a smlouvou o soukromém životním pojištění a potvrzením pojišťovny o pojistném zaplaceném v uplynulém zdaňovacím období.

Tabulka 4.7: Měsíční zúčtování záloh na dani u poplatníka s hrubou mzdou ve výši 37 000 Kč

Položka/Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)	(v Kč)
Hrubý příjem	37 000	37 000	37 000	37 000	37 000	37 000
SP zaměstnanec	2 960	2 960	2 405	2 405	2 405	2 405
ZP zaměstnanec	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665	1 665
SP zaměstnavatel	9 620	9 620	9 250	9 250	9 250	9 250
ZP zaměstnavatel	3 330	3 330	3 330	3 330	3 330	3 330
Základ daně	32 375	49 950	49 580	49 580	49 580	49 580
Zaokrouhlení	32 400	50 000	49 600	49 600	49 600	49 600
Zálohová daň před slevami	6 637	7 500	7 440	7 440	7 440	7 440
Sleva na poplatníka	600	2 070	2 070	2 070	1 970	2 070
Zálohová daň po slevě	6 037	5 430	5 370	5 370	5 470	5 370
Daňové zvýhodnění	500	890	890	967	967	1 117
Zálohová daň po slevách	5 537	4 540	4 480	4 403	4 503	4 253
Daňový bonus	0	0	0	0	0	0
Čistá mzda	26 838	27 835	28 450	28 527	28 427	28 677

Zdroj: Vlastní zpracování

Superhrubá mzda zvýšila ZD od roku 2008. Vyšší ZD přináší vyšší daň z příjmů ze závislé činnosti. U uvedeného poplatníka sice dochází ke snížení sazby daně z 32 % na 15 %, ale i tak jeho daňová povinnost v roce 2008 je o 863 Kč vyšší než v roce předcházejícím. Po uplatnění slev na dani dochází k tomu, že daňová povinnost v roce 2008 je o 997 Kč nižší než v předešlém roce, proto se také čistá mzda po roce 2007 u tohoto poplatníka zvyšuje.

Odvody na sociálním pojištění se změnily v roce 2009. Došlo ke snížení sazby z 8 % na 6,5 % u zaměstnance a z 26 % na 25 % u zaměstnavatele.

V Příloze č. 7 se nachází graf zobrazující daňovou povinnost, odvody na pojistné a čistou mzdu.

Tabulka 4.8: Srovnání roku 2007 a 2012 při hrubé mzdě ve výši 37 000 Kč

Položka/Rok	2007 (v Kč)	2012 (v Kč)	Absolutní změna (v Kč)	Relativní změna (v %)
Základ daně	32 375	49 580	+ 17 205	+ 53
Zálohová daň před slevami	6 637	7 440	+ 803	+ 12
Sleva na poplatníka	600	2 070	+ 1 470	+ 245
Daňové zvýhodnění	500	1 117	+ 617	+ 123
Daň po slevě	5 537	4 253	- 1 284	- 23
Daňový bonus	0	0	0	0
Čistá mzda	26 838	28 677	+ 1 839	+ 7

Zdroj: Vlastní zpracování

ZD se zvýšil o 53 % z důvodu změny jeho výpočtu. Daň se zvýšila o 12 %, což bylo způsobeno novým ZD a zároveň sníženou sazbou DPFO. Téměř zanedbatelný vliv na tuto změnu mělo snížení sazby u sociálního pojištění. Sleva na poplatníka i daňové zvýhodnění na dítě mnohonásobně vzrostly a z toho důvodu je daňová povinnost modelového poplatníka o 23 % nižší. Jeho čistá mzda vzrostla o 1 839 Kč, tj. o 7 %.

4.6 Vyhodnocení analýzy daňové zátěže

Míru zdanění daného poplatníka lze vyjádřit pomocí **efektivní daňové sazby (ETR1)**, která dává do poměru skutečně zaplacenou daň a hrubý příjem nebo pomocí **efektivního zdanění (ETR2)**, které vyjadřuje podíl skutečně zaplacené daně včetně sociálního a zdravotního pojištění a hrubého příjmu. Grafické znázornění je uvedeno v Příloze č. 8.

4.7 Výsledné vyhodnocení daňové zátěže dle ročního zúčtování

Při vyhodnocení daňové zátěže je vycházeno ze souhrnné tabulky v Příloze č. 9. Sazby daně se určují dle Přílohy č. 5 a slevy na dani a daňové zvýhodnění dle Přílohy č. 6.

Daňová povinnost před slevami je v roce 2012 vyšší než v roce 2007 a to ve všech příjmových skupinách. Příčinou vyšší daně je rozdílné stanovení základu daně, který se v roce 2007 určil jako rozdíl hrubých mezd a sociálního a zdravotního pojištění placeného

zaměstnancem a v roce 2012 se určil jako součet hrubých mezd a sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnavatelem.

Při odečtení slevy na poplatníka je daňová povinnost v roce 2012 nižší než v roce 2007, což je zapříčiněno vyšší slevou na poplatníka v roce 2012, proto se daňová povinnost po odečtení této slevy výrazně sníží a to opět ve všech modelových příjmových skupinách.

Stejná situace nastává po odečtení daňového zvýhodnění na vyživované dítě. Zde dokonce vychází daňový bonus pro nízko příjmové poplatníky. Tento daňový bonus je vyšší v roce 2012 oproti roku 2007 o 11 268 Kč. U ostatních modelových poplatníků je výsledná daňová povinnost po odečtení všech slev na dani opět nižší v roce 2012 než v roce 2007, což vychází z rozdílné výše těchto slev.

Zavedení superhrubé mzdy, sjednocení sazby daně na 15 % a navýšení slev na dani a daňového zvýhodnění bylo pro poplatníky s podepsaným prohlášením přínosné, jelikož v konečné fázi zaplatili na daních méně než před daňovou reformou roku 2008. Opačná situace nastává u poplatníků, kteří nemají podepsáno prohlášení k dani, a tudíž zaplatí vyšší daň, protože si nemohou uplatnit žádné slevy na dani.

5 Závěr

Cíl práce, kterým bylo zpracovat ucelený přehled o vývoji zdanění zaměstnanců od roku 2007 do současnosti, byl splněn. Ke splnění tohoto cíle byly použity metody popisu, analýzy a komparace.

Problematika daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků je značně složitá a pro laickou veřejnost velmi nepřehledná. Tyto negativa jsou zapříčiněna především častou novelizací ZDP, jejichž výsledkem má být odstranění nebo zjednodušení předchozích úprav, avšak v konečném důsledku je zákon stále více komplikovaný a nabývá na počtu stran.

První část práce se věnovala popisu Českého daňového systému, vymezení základních kategorií týkajících se DPFO, obzvláště pak příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků a problematiky sociálního a zdravotního pojištění ve vazbě na tuto daň.

Druhá část práce analyzuje jednotlivé změny ve zdanění zaměstnanců od roku 2007 do současnosti (tj. do roku 2012). Největší změny pro zaměstnance přinesl rok 2008, kdy došlo ke změně sazby DPFO z progresivní na proporcionální a ke změně způsobu stanovení základu daně u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. U nově stanovené 15 % sazby daně je uveden příklad, který dokazuje, že reálné zdanění je ve skutečnosti ve výši 23.1 %. Kapitola obsahuje změnu způsobu stanovení ZD u příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků (r. 2008) a změnu max. VZ (r. 2010), které jsou názorně ukázány na modelových příkladech.

Praktická část práce je založena na analýze zdanění příjmů fyzických osob ze závislé činnosti u vybraných poplatníků. Z toho vyplývá, že je uvedeno praktické zobrazení jednotlivých změn zákona a dopady těchto změn na zaměstnance v jednotlivých letech. V práci jsou na praktických příkladech vybraných poplatníků, rozdělených do čtyř příjmových kategorií, vysvětleny dopady legislativních změn daného roku na výši daňové povinnosti zaměstnance, výši odvodů na sociální a zdravotní pojištění a je vyčíslena čistá mzda daného zaměstnance. Závěrem této části je výpočet tzv. efektivní daňové sazby a efektivního zdanění pro zjištění skutečné výše zdanění. Pro úplný přehled dané problematiky je v Příloze č. 9 uvedeno srovnání výpočtu roční daňové povinnosti poplatníků, rozdělených do čtyř příjmových kategorií, v roce 2007 a v roce 2012. Počáteční rok 2007 byl vybrán z toho důvodu, že je posledním rokem před rozsáhlou daňovou reformou účinnou od roku 2008.

Daňová reforma roku 2008 byla pro zaměstnance určitým přínosem, jelikož zavedení jednotné sazby daně ve výši 15 % bylo spojeno se snížením sazby sociálního a zdravotního

pojištění, zavedením max. VZ pro zaměstnance a zvýšením slev na dani a daňového zvýhodnění na vyživované dítě.

Po zpracování práce je možno říci, že ZDP obsahuje spoustu nedostatků, jako jsou nepřehlednost, složitost a časté novelizace. Zdanění zaměstnanců je dosti nespravedlivé, jelikož u vysoce příjmových zaměstnanců je ZD snížen oproti ostatním zaměstnancům s nižšími příjmy o sociální a zdravotní pojištění, tj. o 34 % při dosažení max. VZ. I proto by se vláda měla více zaměřit na nízko příjmové skupiny, které tvoří nejpočetnější kategorii v ČR, jelikož dvě třetiny zaměstnanců v současné době nedosahuje na průměrnou mzdu.⁶¹ Pozitivem ZDP je jeho novelizace v roce 2008, která přinesla poplatníkům s podepsaným prohlášením nižší výslednou daňovou povinnost.

⁶¹ Zveřejněny výsledky ISPV za rok 2011 [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.ispv.cz/cz/Aktuality/Zverejneny-vysledky-IPSV-za-rok-2011.aspx>

Seznam použité literatury

Knihy

- [1] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2007*. 15. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 192 s. ISBN 978-80-247-2087-6.
- [2] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2008*. 16. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 208 s. ISBN 978-80-247-2385-3.
- [3] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2009*. 17. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 216 s. ISBN 978-80-247-2803-2.
- [4] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2010*. 18. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 280 s. ISBN 978-80-247-3206-0.
- [5] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2011*. 20. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 264 s. ISBN 978-80-247-3944-1.
- [6] MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2012*. 21. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-4254-0.
- [7] ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie. S praktickou aplikací*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.
- [8] ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní 2007*. 17. vyd. Olomouc: ANAG, 2007. 518 s. ISBN 978-80-7263-497-2.
- [9] ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní 2008*. 18. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 534 s. ISBN 978-80-7263-438-5.
- [10] ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní 2009*. 19. vyd. Olomouc: ANAG, 2009. 534 s. ISBN 978-80-7263-497-2.
- [11] ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní 2010*. 20. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 510 s. ISBN 978-80-7263-574-0.
- [12] VANČUROVÁ, Alena a Stanislav KLAZAR. *Sociální a zdravotní pojištění – úvod do problematiky*. 2. vyd. Praha: ASPI, 2008. 121 s. ISBN 978-80-7357-381-2.
- [13] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2007*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. 216 s. ISBN 978-80-247-2096-8.
- [14] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2008*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 216 s. ISBN 978-80-247-2536-9.
- [15] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2009*. 5. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-2998-5.

- [16] VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2010*. 6. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 224 s. ISBN 978-80-247-3426-2.
- [17] VYBÍHAL, Václav a kol. *Mzdové účetnictví 2010*. 13. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. 448 s. ISBN 978-80-247-3347-0.

Internetové zdroje

- [18] Co nového nás čeká v daních a účetnictví od 1. 1. 2011 [online]. [2012-02-11]. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26832v35198-co-noveho-nas-ceka-v-danich-a-ucetnictvi-od-1-1-2011/?search_query=%24index%3D85&search_results_page=1
- [19] Daň z příjmů 2007: Co se mění? [online]. [2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/dane/18604-dan-z-prijmu-2007-co-se-meni>
- [20] Daňová reforma schválena vládou: Jak se změní vaše čistá mzda? [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302342/>
- [21] Daňový systém České republiky [online]. [2011-10-01]. Dostupné z: <http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-3EA9846B-9B9977FD/cds/xsl/284.html?year=>
- [22] Funkce daní [online]. [2011-10-01]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=157&typ=r&refresh=yes&levelid=DA_158.HTM
- [23] Mzdy a personalistika [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.jkr.cz/podpora/zvlastni-system-platby-pojistneho>
- [24] Nejdůležitější daňové změny platné pro rok 2008 [online]. [2012-01-24]. Dostupné z: <http://www.stomateam.cz/index.php?clanek=260>
- [25] Nemocenské dávky v roce 2009 a podmínky uplatnění nároku [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/nemocenske-davky-v-roce-2009/>
- [26] Nemocenské dávky 2011 a uplatnění jejich nároku [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/nemocenske-davky-2011-a-uplatneni-jejich-naroku/>
- [27] Senát posune daňovou reformu na rok 2015, Kalousek ji chce přesto dřív [online]. [2012-03-01]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/senat-posune-danovou-reformu-na-rok-2015-kalousek-ji-chce-presto-driv-1fe/ekonomika.aspx?c=A111208_1697707_ekonomika_vem

- [28] Společné zdanění manželů: Letos naposledy [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/spolecne-zdaneni-manzelu-letos-naposledy/>
- [29] Změny a novinky roku 2009 v kostce [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/zmeny-a-novinky-roku-2009-v-kostce/>
- [30] Změny v daních od 1.1.2010 [online]. [2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d8424v11086-zmeny-v-danich-od-1-1-2010/>
- [31] Zveřejněny výsledky ISPV za rok 2011 [online]. [cit. 2012-03-23]. Dostupné z: <http://www.ispv.cz/cz/Aktuality/Zverejneny-vysledky-ISPV-za-rok-2011.aspx>

Právní předpisy

- [32] Pokyn Ministerstva financí D-285
- [33] Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- [34] Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění pozdějších předpisů
- [35] Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- [36] Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů
- [37] Zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní, ve znění pozdějších předpisů
- [38] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- [39] Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
- [40] Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Seznam zkratek

apod.	a podobně
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
DAP	daňové přiznání
DPČ	dohoda o pracovní činnosti
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DPP	dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
FKSP	fond kulturních a sociálních potřeb
FO	fyzická osoba
Kč	korun českých
max.	maximální
min.	minimální
např.	například
NČZD	nezdanitelné části základu daně
odst.	odstavec
OOPP	osobní ochranné pracovní pomůcky
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
příp.	případně
s.	strana
Sb.	sbírka
SP	sociální pojištění
tzn.	to znamená
VC	vstupní cena
VZ	vyměřovací základ
ZČ	závislá činnost
ZD	základ daně
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
ZO	zdaňovací období
ZP	zdravotní pojištění
§	paragraf
%	procento

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 30. 4. 2012

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1: Struktura přímých a nepřímých daní

Příloha č. 2: Výpočet měsíční zálohy a ročního zúčtování daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků pro rok 2012

Příloha č. 3: Slevy na dani a daňové zvýhodnění v letech 2007 a 2008

Příloha č. 4: Měsíční zúčtování záloh na dani (2007 – 2012)

Příloha č. 5: Vývoj měsíční a roční sazby daně z příjmů fyzických osob od roku 2007 do současnosti

Příloha č. 6: Vývoj slev na dani a daňového zvýhodnění od roku 2007 do současnosti

Příloha č. 7: Měsíční zúčtování záloh na dani u modelových poplatníků

Příloha č. 8: Efektivní daňová sazba a efektivní zdanění u modelových poplatníků

Příloha č. 9: Roční zúčtování modelových poplatníků